ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު: 18/3/2026
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޔައުމިއްޔާ
2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ
1448 F 8
17 ނޮވެންބަރު 2026
(އަންގާރަ ދުވަސް)
ޖަލްސާ ފެށުނު ގަޑި: 9:01
ޖަލްސާ ނިމުނު ގަޑި: 11:21

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުاله)
2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ
17 ނޮވެންބަރު 2026 (އަންގާރަ ދުވަސް)
1. ޙަމްދު ޞަލަވާތް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
بسم هلا ال رحمن ال رحيم ، الحمد هل وال صالة وال سالم على رسول هلا وعلى آله وصحبه ومن وااله. މަޖިލިސް
ފެށުނީ.
2. ޖަލްސާގެ ހާޒިރީ އިއް ވުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
މިއަދަކީ 17 ނޮ ވެންބަރު 2026 ވީ އަން ގާރަ ދުވަސް. 1448 ވަނަ އަހަރުގެ ޖުމާދަލްއާޚިރާ މަހުން 8 ވަނަ ދުވަސް.
މިއީ ނޮރަ ނަކަތުން 4 ވަނަ ދުވަސް. އަޅުގަނޑުމެން އިށީނދެ މި ތިބީ 2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18
ވަނަ ޖަލްސާގައި. މި ވަގުތު ޖަލްސާއަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން ތިއްބެވީ 29 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ސަލާމުގައި ތިއްބެވީ
7 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ރަސްމީ ދަތުރުތަކުގައި އުޅުއްވަނީ 4 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން.
3. ދުވަހުގެ އެޖެންޑާ އިޢުލާންކުރު ން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-3.1 އެޖެންޑާ އިޢުލާންކުރުން؛ އެޖެންޑާ ނަންބަރު އޖ/3/2026/ 18.
4. ޔައު މިއްޔާ ފާސްކުރުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
1

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
-4.1 ޔައުމިއްޔާ ނަންބަރު 13/3 /2026 އިން 15 /3 /2026 އަށް ތިން ޖަލްސާގެ ޔައުމިއްޔާ. އެއީ 2026 ވަނަ
އަހަރުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގެ 13 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފެށިގެން 15 ވަނަ ޖަލްސާގެ ނިޔަލަށް ހުރި ޔައުމިއްޔާތައް. މި
ޔައުމިއްޔާތައް މަޖިލީހުގެ ވެބްސައިޓުގައި ޝާއިއުކުރުމަށް ފަހު އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު އިޞްލާޙެއް
ހުށަހަޅުއްވާފައިނުވާތީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 240 ވަނަ މާއްދާގައި ވާ ގޮތުގެ މަތީން، މި ޔައުމިއްޔާތަކަކީ
ރިޔާސަތުން ގަބޫލުކުރާ ޔައުމިއްޔާތަކެއް ކަމުގައި އިޢުލާންކުރަން.
5. ރި ޔާސަތުން އަންގާ އެންގުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-5.1 ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 174 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮމިޓީން ފޮނުވާފައިވާ ސުންގަޑި އިޢުލާންކުރުން.
ޤައުމީ ތަރައްޤީއާއި ތަރިކައިގެ ކޮމިޓީއާއި އިޖްތިމާޢީ ކޮމިޓީގެ ޖޮއިންޓް ކޮމިޓީ، ގާނޫނު ނަންބަރު 24/2020
(ތަޢުލީމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު ؛ 30 ނޮވެންބަރު 2026.
6. އިބުތިދާއީ ބަހުސް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
-6.1 ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ނަމާއި
އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހައްގުގެ ބިލު. މި ބިލުގެ ފުރަތަމަ ކިޔުން އިއްވާފައިވަނީ 9 ނޮވެންބަރު 2026ގައި ބޭއްވުނު
2026 ވަނަ އަހަރުގެ 3 ވަނަ ދައުރުގެ 15 ވަނަ ޖަލްސާގައި. ބިލު ހުށަހެޅުއްވުމަށާއި ޖަވާބުދާރީވެވަޑައިގަތުމަށާއި
ފަހުބަސް ވިދާޅުވުމަށް ޖުމުލަ 15 މިނެޓުގެ ފުރުޞަތެއް ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެ. ބިލުގެ އިބުތިދާއީ ބަހުސް ހިނގަމުންދާ
އިރު އެ 15 މިނެޓު އެކުގައި ނުވަތަ ބައިބަޔަށް ބައްސަވައިލައްވައިގެން ބޭނުންކުރެއްވުމުގެ އިޚުތިޔާރު އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަށް ލިބިވަޑައިގެންފައިވޭ. ބިލު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހައްގުގެ ބިލު، ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ބިލު ހުށަހެޅުމުގެ
މައިގަނޑު ބޭނުމަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނުނުއަސާސީގެ 133 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮންމެ މީހަކަށް ލިބިދޭ
ނަމާއި އަބުރުގެ ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހައްގު ގާނޫނީ ހިމާޔަތް ކަށަވަރުކޮށްދިނުމާއި އަދި މުޖުތަމަޢުގެ ޚިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ
2

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
މިނިވަންކަމުގެ ހައްގާއި، ފަރުދުންގެ އަބުރު ރައްކާތެރިކޮށް ދެމެހެއްޓުމާ މެދު އެކަށީގެންވާ ހަމަހަމަކަމެއް ގާއިމުކުރުމާއި،
އަބުރާ ބެހެވުނު ފަރާތްތަކަށް އެ ކަމުގެ ހަގީގަތް ހާމަކުރުމުގެ ނުވަތަ ރައްދުދިނުމުގެ ނުވަތަ އެ ކަމުގެ
އިޞްލާޙުކޮށްދިނުމުގެ ހައްގު ލިބިގެންވާކަން ބަޔާންކުރުމާ އެކު އަބުރާ ބެހުމަކީ މަދަނީ ކުށެއް ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި،
އަބުރާ ބެހުމަކީ ކޮބައިކަމާއި، އަބުރާ ބެހުން ކަމަށް ބުނެވޭނެ ހާލަތުތަކާއި އިމްތިޔާޒުތައް ލިބިގެންވާ ހާލަތުތައް
ބަޔާންކޮށް އަބުރާ ބެހުނު ފަރާތުގެ ކިބައިން މާފަށް އެދުމާއި، ބަދަލުދިނުމަށް ހުށަހެޅޭ ބިލު. އިސްވެދެންނެވުނު
ސަބަބުތަކަށް ޓަކައި މި ބިލު އަންނަނިވި މަގުސަދުތައް ހާސިލުވާނެ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 133 ވަނަ މާއްދާއިން ލިބިދޭ
ނަމާއި އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހައްގު ހިމާޔަތްކުރުމާ އެކު ހައްގު އުނިކަމެއް އަތުވެއްޖެ ނަމަ ފިޔަވަޅުއެޅުމާއި،
ގާނޫނީ އުސޫލުތައް ކަނޑައެޅުން. ބައިނަލްއަގުވާމީ މުޢާހަދާތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދައިން ކޮންމެ މީހެއްގެ ވެސް
އިއްޒަތާއި އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމަށް ބޭނުންވާ ގާނޫނީ ހިމާޔަތް ފުރިހަމައަށް ލިބިދިނުމަށް އެހެން މީހުންގެ އަބުރު
ރައްކާތެރިކުރުމަށް ޓަކައި ބައިނަލްއަގުވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި ޤާނޫނުއަސާސީގެ 116 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ
މަތީން ޚިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ މިނިވަންކަން ހަނިކުރެވޭނެ ހާލަތުތައް ބަޔާންކުރުން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ބިލުގެ
މައިގަނޑު ބިލު ހުށަހަޅާފައި މި ވާ ސަބަބުތައް އަޅުގަނޑު ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް މި ދަންނަވައިލީ. ބިލުގައި ހިމެނެނީ 7
ބާބު. އަދި 46 މާއްދާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ މި ބިލަކީ މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ މި ހާލަތުތައް އޮތް ގޮތަށް ބަލާ
އިރުގައި، އަބުރު ކަތިލުމަކީ ވަރަށް ފަސޭހަ އާންމު ކަމެއްގެ ގޮތުގައި ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ދެކެމުންދާ އިރުގައި،
އަޅުގަނޑުމެންގެ މާތްވެގެންވާ އިސްލާމްދީނަކީ ވެސް އިންސާނާގެ އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ބާރުއަޅާ
ދީނަކަށް ވީ ހިނދު، އަޅުގަނޑުމެން މި ސިޔާސީ ބޭނުންތަކަށް އަބުރު ކަތިލުމުގެ، ސޯޝަލް މީޑީއާއާއި އަދި އެކިއެކި
މީޑިއާތަކުގައި އަބުރު ކަތިލަމުން ދާ ދިޔުން ހުއްޓުމަކަށް ގެނައުމަށް ޓަކައި އަޅުގަނޑު އިސްވެ ދެންނެވުނު ސަބަބުތަކަށް
ޓަކައި މި އިއްޒަތްތެރި މަޖިލީހަށް މި ބިލު އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް ބަހުސްކުރެއްވުމަށް ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ ޖުމުލަ 4 ގަޑިއިރު. އެއީ
ޕީ.އެން.ސީ 2 ގަޑިއިރާއި 33 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.ޕީ 35 މިނެޓު. އެމް.ޑީ.އޭ 14 މިނެޓު. ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ 12 މިނެޓު.
އެމް.އެން.ޕީ 12 މިނެޓު. ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 7 މިނެޓު.
ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންނެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެން ބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައި ލަން. ފޭދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ.
ފޭދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:
3

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނަމާއި އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހައްގުގެ ބިލު، މި ބިލަށް ވާހަކަދައްކަން އަޅުގަނޑު
ހަމަ އެދުނީ މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ބިލަކަށް ވާތީވެ. އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އަޅުގަނޑު މި ބިލު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވީތީވެ
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލަށް ޝުކުރުދަންނަވަން. މި ބިލަކީ އިންސާނަކަށް ވީތީވެ
ހަމަ ކޮންމެ އިންސާނަކަށް ވެސް ވަރަށް މުހިންމު ބިލެއް. އެހެންވީމާތާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވުރެ މާ ކުރިން ދުނިޔޭގެ
ހަމަ ގިނަ ގައުމުތަކުގައި ގާނޫނުތަކުގެ ތެރެއިން އިންސާނާގެ އަބުރު ރައްކާތެރިކޮށް އަދި އެހެނިހެން ވެސް ކަންކަން،
އޭގެ ތެރޭގައި ހަމަ ހިމެނޭ މުދަލާއި ގެދޮރު ވެސް. މިހެން ގޮސް ގިނަ ކަންތައްތަކެއް ހިމަނާފައި އަބުރަށް އަރައިގަތުމަކީ
ކުށަކަށް ވާ ގޮތަށް އަދި އޭގެ ބަދަލު އަބުރަށް އަރައިގަންނަ ފަރާތުން އަނެކާއަށް އެދޭ ނަމަ، އޭނަ އެދޭ ގޮތަކަށް އޭނަ
ގާނޫނުތަކުގައި އޮންނަ ގޮތަކަށް ބަދަލު ވެސް ލިބޭ ގޮތަށް މި ހަމަޖައްސާފައި މި އޮންނަނީ. މި ގޮތަށް މި ކަން
ދޫކޮށްލީމާ ދެން އެ ފެންނަ މަންޒަރަކީ އެހާ ރަނގަޅު މަންޒަރަކަށް ނުވާތީވެ އެ ގައުމެއް ނޫނިއްޔާ މުޖުތަމަޢެއް
ފަސާދަކުރުމަށް ފުރުޞަތު ލިބިގެން ވާތީވެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ ރާއްޖެއަށް ވެސް މި އޮތީ ހަމަ
އެކަހަލަ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެފައި. އަޅުގަނޑުމެންނަށް، އަޅުގަނޑުމެން ކުޑަ އިރު، ހަމަ ޔަގީނުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
ކުޑަ އިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ރާއްޖޭން ފެނުނު މަންޒަރެއް ނޫން މިހާރު މި ފެންނަނީ. މިއަށް ވުރެ މާ ދަތި
އުނދަގޫކޮށް ދިރިއުޅުން މީހުންގެ، ރައްޔިތުންގެ ހުރި އިރު ވެސް އެކަކު އަނެކުންނަށް ވަރަށް އިޙުތިރާމުކޮށްގެން، އެކަކު
އަނެކުންނަށް ވަރަށް އަޅައިލައި، އޯގާތެރި މުޖުތަމަޢެއް ފެނިގެންދިޔައީ. ވަރަށް ލޯތްބާ އެކީ މީހުން ދިރިއުޅެމުން ދިޔަ
މަންޒަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނުނީ. ކުޑަކުދިން މައިންބަފައިންނަށް އިޙުތިރާމުކުރުން، މައިންބަފައިން އެ މީހުންގެ
ކާބަފައިންނަށް އިޙުތިރާމުކުރުން ، އަވައްޓެރިންނަށް އިޙުތިރާމުކުރުން. މުޅި މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި ލޯތްބާއި އިޙުތިރާމު
ވެސް، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަގާފަތް ދިރުވައި، ސަގާފަތުގެ ތެރޭގައި އެންމެން އެކައްޗެއް ކިޔައިގެން އެއްބައިވަންތަކަމުގައި
އުޅުނު ރައްޔިތެއް މިތާ މި އުޅެނީ. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ހިތާމައަކީ މިއަދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަގެއްގެ
މަތީގައި ވެސް، ވަކި މީހަކަށް ވީތީއެއް ނޫން. ބޮޑެއް، ކުޑައެއް، ކުޑަކުއްޖެއް، އެއްވެސް މީހަކަށް އަމާންކަމާއި
ރައްކާތެރިކަމާ އެއްކޮށް މަގުމަތީގައި އަބުރު އެ މީހެއްގެ ރައްކާތެރި ހިމާޔަތްވެގެންވާ ގޮތެއްގައި ދިރިއުޅޭ އެއްވެސް
މީހަކު ފެނިގެންނުދޭ. ވަކިން ޚާއްސަކޮށް މި ފަހަކަށް އައިސްގެން ސޯޝަލް މީޑިއާގެ ތެރޭގައި އެ އުޅޭ ބަޔަކަށް އެބަ
ހީވޭ ފޭސްބުކް އަދި ވަޓްސްއަޕް ކަހަލަ، އިންސްޓަގްރާމް، މި އެއްޗެއްސަކީ ދުނިޔޭގެ މީހުން ތިމަންނާމެން ހިތުހުރި
ގޮތަކަށް ބޭނުންކުރަން އުފައްދާފައިވާ އެއްޗެހި ކަމަށް. މި އިންޓަރނެޓު ބޭނުންކޮށްގެން ވެސް ހަމަ އެ ގޮތަށް މި
އުޅެނީ. އަދި ޓީ.ވީ ޝޯއެއް ނޫނިއްޔާ އެހެން ގޮތަކަށް ވެސް ސްޓޭޖަކަށް އަރައިފައި ވެސް ހަމަ ހިތުހުރި ގޮތަކަށް
ހިތުހުރި މީހަކާ ދިމާލަށް ހިތުހުރި ވާހަކައެއް ދައްކާފައި ފައިބައިގެންދަނީ އަމާންކަމާއި ރައްކާތެރިކަމާ އެކީ ގެއަށް.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި މިހާރު ތުއްތުކުދިންނަށް ސްކޫލަށް ދާން އުނދަގޫވާ ވަރު
4

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އެބަ ވޭ. އެ ކުއްޖާ ގޮވައިގެން ދާ އިރު މައިންބަފައިންނާ ވެސް ބެހެނީ މަގުމަތި ން. އެ ކުއްޖާއަށް ވެސް
ފުރައްސާރަކުރަނީ. ފޮޓޯ ވެސް ލަނީ ކުދިންގެ. ދެން މި ހިސާބަށް މި ކަންތައްތައް ދިޔައިމަ، އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ
މީހަކީ ވެސް ޒިންމާދާރު މީހެއް އިނގޭތޯ. އެ މީހެއްގެ ޒިންމާ އެ މީހަކު އަދާކުރަން މިއަދު މި އޮތީ ޖެހިފައި. މިކަމުން
އަރައިގަންނަން އެބަ ޖެހޭ. މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ބިރަކާ ނުލައި މަޖާކުރުމަށް ގޮވައިލި ގޮވައިލުމުގެ ނަތީޖާ.
އެއްވެސް ކަމަކަށް މިހާރު ބިރެއް ނެތް. ދައްކަން ބޭނުން ކޮންމެ ވާހަކައެއް ދައްކަނީ. މީހުންގެ މުދާތަކަށް
އަރައިގަންނަނީ. މީހުންގެ ވިޔަފާރި ބޮއިކޮޓުކޮށްލަނީ. އެ މީހެއްގެ އަބުރަށް ކިލަނބު ވާ ގޮތަށް ދައްކާފައި ނުދައްކާ
އެއްވެސް ވާހަކައެއް ނެތް. ދެމަފިރިންގެ ދޭތެރެއަށް ވަދެ ދެމަފިރިންގެ ދޭތެރެޖައްސަނީ. ޢާއިލާތައް ރޫޅައިލަނީ.
ސަރުކާރެއް އޮތިއްޔާ އެ ސަރުކާރު، ބަދަހިކޮށް އޮންނަ ސަރުކާރެއް ރޫޅައިލަނީ. ސަރުކާރާ ވެސް ބެހެނީ. ރައްޔިތުންނާ
ބެހެނީ. ގައުމު ފަސާދަކުރުމަށް ޓަކައި ނުކުމެގެން ގޮސް ބޭރު ގައުމުތަކުގައި ވެސް ގައުމުގެ އަގުވަށްޓައިލާ ކަހަލަ ވާހަކަ
ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ކަންތައްތައް ކުރާތީވެ، އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އިސްލާމީ
މުޖުތަމަޢު، މި ގައުމު ގައުމެއްގެ ގޮތުގައި ދުނިޔޭގެ އެހެން މީހުން ވެސް ދިރިއުޅޭ ގޮތަށް އުޅެން އެބަ ޖެހޭ. މިހާރު
މިސާލަކަށް ބައްލަވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނެތިގޮސްފައި ވާ ކިތައް ރަނގަޅު ސަގާފަތެއްތޯ އޮތީ؟ އަދަބު
އިޙުތިރާމެއް ނެތް އެއްވެސް މީހެއްގެ. އަޅުގަނޑުމެން އުޅޭ އިރު މި މުޖުތަމަޢުގެ ތެރޭގައި އެކަކު އަނެކަކަށް
އިޙުތިރާމުކުރުން އެއްކޮށް ނެތިގެން ގޮސްފައި މި އޮތީ. ދެން އަޅުގަނޑު އުފާކުރަން މިހާރު މިއަދު ސަރުކާރުންނާއި އަދި
ރައްޔިތުންނާ ގުޅިގެން އިޙުތިރާމުކުރުމުގެ މަޝްރޫޢެއް ފަށައިގެން ކުރިއަށްދާތީވެ، އެއަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް އުފަލާ
އެކީ ފާހަގަކުރަން. ވަރަށް ޝުކުރުދަންނަވަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވެސް. އެ މަޝްރޫޢުގެ ތެރެއިން
އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ނުބައި ޢަމަލުތައް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރެއިން ފަސާދަތައް ފިލައިގެން ގޮސް އަޅުގަނޑުމެން
އެންމެން އެކައްޗެއް ކިޔައިގެން ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެން އުޅުނު ގޮތަށް ހަމަ އުފާވެރިކަން މަތީގައި، އިޙުތިރާމާ އެކީ މި
ރާއްޖޭގައި ދިރިއުޅޭނެ ފުރުޞަތު ލިބިގެންދާނެ ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޑރ. މުޙައްމަދު މުއިޢްޒުބޭބެ އިރުޝާދާއި ލަފާފުޅުގެ މަތީން
ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިސްމާޢީލްބެ ހުށަހަޅައިފައި މި އޮތް ގަރާރަށް، ގާނޫނަށް، ބިލަށް
5

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އަޅުގަނޑު ވެސް ކޮންމެވެސް އެއްޗެއް ބުނެވޭތޯ ބަލަން މަސައްކަތް މި ކުރަނީ. އަޅުގަނޑުގެ ކުރިން ވާހަކަފުޅުދެއްކެވި
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ފާހަގަކުރެއްވިފަދައިން ކުރީގައި އޮތް ގޮތަށް ވާހަކަފުޅު ކުރިއަށް ގެންދެވޭތޯ އަޅުގަނޑު މަސައްކަތް
މި ކުރަނީ. މި ބިލަކީ އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުން. ފުރަތަމަ ކަމަކީ އެއީ. އަބުރަކީ އެންމެ މަތީ ދަރަޖައިގެ ރައްކާތެރިކަން
ލިބިގެންވާ އެއްޗެއް. ފުރާނައާއި، މުދަލާއި، އަބުރާ. މިއީ އިންސާނީ ކަރާމާތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވީމާ، އަޅުގަނޑު
އެއްވެސްހާލަތެއްގައި ގަބޫލެއްނުކުރަން އެއްވެސް ޖާގައެއް އޮންނާނެ ކަމަށް އަނެކުންގެ އަބުރު ކަތިލުމުގައި.
އެހެންނަމަވެސް، ކަން ހިނގާ ގޮތުގައި މި ބިލު އަޅުގަނޑުމެން މިއަދާ ހަމައަށް އައި އިރުގައި ތަފާތު ނަންނަމުގައި،
މީގެ ކުރިން 2016ގަ އި ވެސް އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ނަމުގައި ބިލެއް އައި މަޖިލީހަށް. މިއިން ކޮންމެ ކަމެއްގައި
ހަގީގީ މަގުސަދަކަށް ވެފައި މި އޮންނަނީ، މައިގަނޑު މަގުސަދަކަށް ވެފައި މި އޮންނަނީ ސަރުކާރުގެ ކޮރަޕްޝަންތަކާއި
އެ ސަރުކާރުގެ ނިޒާމު ތެރޭގައި ހުންނަ ހަމަނުޖެހޭ ކަންކަން، ގޯސް ކަންތައްތައް ފޮރުވުމުގެ ނިޔަތް މިއިން ކޮންމެ
ބިލެއްގައި ވެސް މި އޮންނަނީ. މީގެން ވެސް ކޮށްދޭން މި އުޅޭ ކަމަކީ އަބުރުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ކިހާ
ހިސާބަކުންތޯ ދައްކާނީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަބުރަކީ އަބުރު. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ. އަބުރު ގެއްލޭނީ
މީހަކު އެއްޗެއް ބުނެގެންނެއް ނޫން. އަބުރު ގެއްލޭނެ މީހަކު އެއްޗެއް ނުބުނީމަ ވެސް. އޭގެ މިސާލެއް އަޅުގަނޑު
ދަންނަވާނަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވެސް ހަނދުމަ؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑަށް ގަވާއިދު އޮތް ގޮތުން. އެހެން
ނޫން ނަމަ އަޅުގަނޑު ކިޔާނީ ޢަބްދުއްރަޙީމްބެ. އެހެން ކިޔޭކަށް ނެތް ގަވާއިދު އޮތް ގޮތުން. އެހެންވެ އަޅުގަނޑު މި
ދަންނަވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސޭ. އެއްޗެއް ނުބުނީމަ އަބުރު ގެއްލޭ ގޮތަކީ، ދައުލަތުގެ ފުރަތަމަ އެކުލަވައިލި
ކެބިނެޓުގައި އިންނެވި ވަޒީރެއް، ޓާސްކެއް ހަވާލުކުރީ. އޭގެ ކުރިން އެ ކަނޑައެޅި މުއްދަތަށް ވުރެ ކުރިން ހާސިލުކުރި
ކަނޑައެޅި މަގުސަދު. ވަޒީރުކަން ގެއްލިދިޔައީ. އަދާ ހަމައަށް ނޭނގެ ކީއްވެގެން ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އޭރުގެ
ސަރުކާރުގައި ތިބި ބައެއް ވަޒީރުން ދައުލަތަށް ވެސް ވީ ތުރާލަކަށް. އޭގެ ވަޒީރުން މިއަދު ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، އެ
ދުވަހު ހުރި. މިހެން ކަންކަން ހިނގައިދާ އިރު ރައްޔިތުންގެ މަތީގައި އެ ވަޒީރު ވަކިކުރީ ކީއްވެތޯ އެ ސުވާލު އެބަ
އޮވޭ، ދައުލަތުގެ ވަޒީރެއް ވަކިކުރާ އިރު. މިއަދާ ހަމައަށް އައި އިރު ޖަވާބެއް ނުލިބޭ. މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީތަކުން
އަޅުގަނޑަށް އެނގޭ ގޮތުގައި ބައެއް މައްސަލަތައް އެބަ ހުރި ވަޒީރުންނާ ބެހޭ ގޮތުން އައިސް. ނޭނގި ހުރުމަކީ
މައްސަލައެއް. އެއީ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ވާހަކަ. ހަމަ އެހެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރިމަތީ ހިނގައިދިޔަ ބައެއް ބައެއް
ކަންކަމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައިލަނީ. ހިތަދޫ މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، މި މަޖިލީހަށް
ހުށަހެޅި ފަނޑިޔާރުންގެ ގާނޫނާ ޚިޔާލު ތަފާތުވި. ވޯޓު ނުލީ. ނަތީޖާއަކަށްވީ އަމިއްލަ ޕާޓީގެ ޕީ.ޖީ ގުރޫޕުން ބޭރުވެ ކުޑަ
ދަށުގައި ފެންކަޅިވާހާލުގައި އިނދެ އިއްދަ ހަމަކުރީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ބާކީވީ. އަބުރެއް އޮންނާނެ. ހަމަ އެހެން
މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ، އަޅުގަނޑުމެން ނުހަނު ލޯބިވާ މެންބަރެއް. ހަމަ އެންމެ މެސެޖަކުން މުޅި ޢާއިލާ އެންމެން
6

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ވަޒީފާ ގެއްލުނީ. އިނގިރޭސިވިލާތަށް ދާން ނުކުންނަން ފުރަންވެގެން އެއް ކޮލުގައި ފުށްޖަހައިލި ފަހުން އެންގީ ދަތުރު
ކެންސަލްވެއްޖެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިއީ އަބުރުގެ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ދަންނަވަނީ. ކޮންފަދަ ބޮޑު
ބަދުނާމެއްބާ އެ އަޅުވަނީ؟ އެހެންނަމަވެސް، ޕީ.ޖީ ގުރޫޕުން ވެސް ގެއްލުނީ. މި ދައްކަނީ އަބުރުގެ ވާހަކަ.
އިޚުލާސްތެރި ހެޔޮ ނިޔަތުން. މިއީ އެ ދުވަހު އަސްމާއްތައާ މެދުގައި އެ ކުރި ތުހުމަތު، އަޅުގަނޑަށް މިއީ މި ވާހަކަ
ހަގީގަތުގައި ވެސް ނުދެއްކޭ ވާހަކައަކީ. ހަގީގީ ވާހަކައެއް ދައްކަނީ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ މި ހުރަސްއަޅާ. މި ބުނަނީ
އިނގިރޭސިވިލާތަށް ފުރަންވެގެން ތައްޔާރުވެފައި ހުއްޓާ ދަތުރު ކެންސަލްކުރީ. އަބުރު ގެއްލިގެން އެ ދަނީ. މުޅި ޢާ އިލާ
އެންމެން ވަޒީފާއިން ކަނޑައިލީ ހަމަ ކުރި އެންމެ ކަމެއްގައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ހަމަ އެހެން އެތެރެކޮއިލުގެ އެންމެ
ވަރުގަދަ އޭރުގެ އެއް މެންބަރު، މި މަޖިލީހުގެ ނައިބު ރައީސް، ތަކުރާރުކޮށް ސަރުކާރުގެ މުއައްސަސާތަކުން ކުރާ
ވައްކަމުގެ ވާހަކަ ދައްކަވަމުންގެންދިޔަ. އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި އޭރު ވެސް ބިރު އޮތް. އެއީ އެންމެ ވަރުގަދަ މެންބަރު.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެ މެންބަރު މާލެ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން ކެއުމަށް ހަމަޖެހިފައި ހުންނަ ކޮޓަރިއަށް ވަނީމަ މި ތިބޭ
ބައެއް މެންބަރުން އެބަ ތިބޭ އެ އަނގަޔަށް ލާ ބަތް ސުވާ ދިރުވައިނުލަ އި ދިހަ، ފަނަރަ މިނެޓު ވަންދެން،
އިޙުތިރާމުކުރުމުގެ ގޮތުން. މިއަދު ކޮބައިތޯ އެ ބޭފުޅުން. އެ އިންނެވީ ސާދަ، ލައްބައިގެ ކޮޅުގައި. ބަލައިލާނެ މީހަކު
ވެސް ނުވޭ. އިސްއުފުލައިލަން ވެސް ނުކުރޭ. މިއީ މި ބޭފުޅުންގެ ވެސް އަބުރު އޮންނާނެ. ކުރި ކުށެއް، ވީ ކަމެއް
ނޭނގެ. މިއީ ހައްތަހާ ވެސް މި މަޖިލީހުގައި، 20 ވަނަ މަޖިލީހުގައި ހިނގާފައި ހުރި ކަންކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ހަގީގަތް. އަޅުގަނޑުމެން އިޙުތިރާމުކުރާ އިރުގައި އެންމެ މުހިންމު ކަމަކީ އެ ނަމޫނާ ދެއްކުން. ބޮޑެތިސިންގާ ޕުރޮޖެކްޓު
ގޮތުގަ އި، މަޝްވަރާ ގޮތުގައި އިޙުތިރާމު އަދި ފާޅުކުރަން ބޮޑެތި މަޝްރޫޢު ހިންގުމަކުން އަދި ނުވޭ. ފުރަތަމަ ކަމަކަށް
ނަމޫނާއެއް އެބަ ޖެހޭ ދައްކަން. އެ ނަމޫނާ ފެނިގެން އަންނަން ޖެހޭނީ މި މަޖިލީހުން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑު
މި ދައްކަނީ އަޅުގަނޑަށް ވެސް އެނގޭ އަބުރުގެ ވާހަކަކަން. އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމަކީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެންގެ
މައްޗަށް ވާޖިބެއް. އެކަމަކާ ދެކޮޅެއް ނުހެދޭ. އަޅުގަނޑުގެ ވެސް އަބުރެއް ހުރޭ. އަޅުގަނޑުގެ ވެސް އޮންނާނެ.
އަޅުގަނޑު އަދި ކިތަންމެ ކުޑަޔަސް އަޅުގަނޑުގެ ވެސް އަބުރެއް އޮންނާނެ. އެހެންނަމަވެސް، މި މަޖިލީހުގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރަކު މި ގާނޫނަށް މިއަދު ވޯޓުލާނެއޭ. މި ދިޔަ ދައުރުގައި، 20 ވަނަ ރައްޔިތުން މަޖިލީހުގެ ދައުރުގައި ވައިކަރަދޫ
ކުއްޖަކު ، ރަމަޟާންމަހެއްގައި އަންހެން ކުއްޖަކު ތަނަކަށް ވައްދަ އި، ރޭޕްކުރި ވާހަކަ ޖަހައިލި. އެ ނޫހުގައި ޖަހައިލި
ސުރުޚީގައި އިނީ، ފިއްޓޭގެ ވަރަށް ގާތް، މެންބަރު ފިއްޓޭގެ ވަރަށް ގާތް ރައްޓެއްސެކޭ، އަޅުގަނޑުގެ ފޮޓޯ ޖަހައިލާފައި،
އަޅުގަނޑުގެ. އެއީ ތެދެއް، އަޅުގަނޑު ދަންނަން ވައިކަރަދޫ އެންމެން. އަޅުގަނޑުގެ ރައްޓެހިން ވައިކަރަދޫގައި ތިބޭނީ.
މި ވެސް އަބުރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ވެސް ދުވަހެއް. އެހެންނަމަވެސް، ހެޔޮ ވިސްނިގެން ނަމަވެސް މި ކަހަލަ
ކަމެއް ކުރަން އުޅޭ އިރުގައި މީގެ މުޅި މަގުސަދަކީ ސަރުކާރުން މި ކުރާ ވައްކަމުގެ ވާހަކަ، ކޮރަޕްޝަނުގެ ވާހަކަ
7

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކިޔަނުދޭން. އެ ނާޡިމަށް އެ ދުވަހު އެ ކަން ދިމާ މި ވީ، އެ ދުވަހު އެ ވާހަކަ؛ މިއަދު ނާޡިމަށް އެ
ހާލަތު ދިމާވެފައި އެ އޮތީ އަޅުގަނޑުމެން މޯލްޑިވް ގޭސްގެ ވާހަކަދެއްކީމަ. އޭގެ ނަތީޖާ އެއީ. ނޫސްތަކުގައި ، މި ވާހަކަ
ނޫސްތަކުގައި އެކިއެކި ގޮތްގޮތަށް ލިޔާތީ. އިއްޔެގައި ، ދާދިމިދާކަށް ދުވަހު ދަބަހެއްގެ ވާހަކަދައްކައިގެން، މި ކަހަލަ
ވާހަކަތައް ހުއްޓުވުމުގެ މަގުސަދުގައި ކުރާ ކަމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ. މިއީ ފަހަރެއްގައި ވެސް ރައްޔިތެއްގެ
އަބުރު ހިމާޔަތްކުރަން ހަދާ ގާނޫނެއް ނޫން. ގާނޫނަކުން އެ ކަމެއް ނުވާނެ. ގާނޫނުން ކުރެވޭނީ...)މެންބަރުގެ އަޑު
ކެނޑިފައި(ބާވައިލެއްވި ގާނޫނެއްގަ އި އަބުރުގެ މުހިންމު ވާހަކަ، އަޅުގަނޑު ފަށަމުން ވެސް ބުނިން. މިއީ އެންމެ
ބޮޑަށް ރައްކާތެރިކުރެވި ގެންވާ އެއްޗޭ. މުދަލާއި ފުރާނައާ އެއްވަރު ކަމެއްގެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. ފުރާނައާ އެއްވަރު
ކަމެއްގެ ވާހަކަ. މިއަދާ ހަމައަށް އައި އިރުގައި ، މި ބާވައިލެއްވި ގާނޫނެއް ގައި އޮންނަ އިރު މި ގޮތަށް ބައެއްގެ އަބުރު
ކަތިލެވިގެން ދިޔަ އިރު މިއަދާ ހަމައަށް ކުރެވުނީ ކޮންކަމެއްތޯ؟ މި ބިލަކީ މަދަނީ ބިލެއް ކަމުގައި ވިޔަސް ވަރަށް
ބޮޑެތި ޖޫރިމަނާތަކަކާ އެއްކޮށް އެކުލެވިގެންވާ ބިލެއް. ވަރަށް ސާފުނުވާ ގޮތަށް، ފުން ބޮޑެތި މާނަތަކެއް އެކުލެވިގެންވާ
ގޮތަށް އެކުލަވައިލާފައިވާ ބިލެއް މި ބިލަކީ. އެގޮތުން، އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަކުރަން، ހިންގާ ހަރަކާތު ނުވަތަ ކުރާ
ހަރަކާތަކުން ވެސް އެބަ އަބުރަށް އެރި ކަމަށް ވޭ. އަޅުގަނޑު އިއްޔެގައި މި މަޖިލީހުގައި ބަޖެޓު ބަހުސްގައި
ވާހަކަދައްކަމުން ދެންނެވިން ރާޖޫ ކިޔާ މީހަކަށް ޓިނުން ފެންސެއް ޖަހައިލައިގެން 1.7 ބިލިއަން ރުފިޔާ ދިނޭ. މިއަދުގެ
ވެއްޖެ އްޔާ އެ އެރެނީ އަބުރަށް. ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އެ ވިދާޅުވާ ޒަމާނުގައި އަދި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވެސް އެ
ފާހަގަކުރި ޒަމާނުގައި އަޅުގަނޑުމެން ވާހަކަދައްކާ ބަސްމޮށުންތެރިކަން ހުރި ގޮތަކަށް މިއަދު ދެއްކެން ނެތް ސަބަބަކީ،
އަޅުގަނޑު މިއަދު ދިވެހި ބަހާއި؛ އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ އިނގިރޭސި ބަހުން އެ މިނިސްޓްރީއަށް ކިޔާ ނަން ވެސް
އިންނަނީ. ދިވެހި ބަހާއި ލޭންގުއޭޖް މިނިސްޓަރު ކަންނޭނގެ އެއީ. އެ މިނިސްޓްރީގެ، އެއީ ސަގާފީ މިނިސްޓްރީގެ
މިނިސްޓަރު ހީނާދައިތައޭ ބުނެފިއްޔާ އަޅުގަނޑަށް އަބުރުގެ ދައުވާކުރާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ދައިތަ، ބޭބެ
މިއަދު ނުކިޔެނީ. އެހެން ކިޔާކަށް ނުރުހޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެން ނަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް މިއަދު ކިޔާނީ،
ކިޔާހިތްވަނީ ވެސް އިއްޒަތްތެރި ޢަބްދުއްރަޙީމްބެ. އެހެނެއް ނުކިޔެނޭ. އެއީ ގަވާއިދު މިހާރު އެހެން އޮތީމަ. އޭގެ
މާނައެއް ނޫނޭ އަޅުގަނޑުމެން އެކަކު އަނެކަކަށް އިޙުތިރާމުނުކުރަނީކީ ނޫން. ޒަމާނަށް އަންނަ ބަދަލުން އެ އަންނަ
ބަދަލު އެ އަންނަނީ. މިއަދު ކިހިނެއްތޯ އަޅުގަނޑު އިސްލާމް ޓީޗަރާ ދިމާއަށް މުދައްރިސް ކިޔޭ. އަޅުގަނޑަކަށް
ނުކިޔޭނެ އެދުރުބެއެ އް، އެދުރެދައިތައެއް. މިހާރު ތިބޭނީ ހިސާބު މިސްއަށް، އިނގިރޭސި މިސްއަށް، އަރަބި ސަރއަށް.
އެހެންނޫންތޯ، މިހާރު މި ބަދަލުވިއްޔޭ. އެއީކީ އިޙުތިރާމުނުކުރުމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، މީގެ
ލިޔެފައި އޮންނާތީކީ ނޫން އަޅުގަނޑު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ކިޔަނީ. ތިއީ ރައީސް ވީމަ. އެ އިޙުތިރާމު
ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ވެސް އަޅުގަނޑު އޮވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެ އިޙުތިރާމު ނުކުމެގެން އަންނަންވާނީ އެ
8

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ފަރާތުންނޭ. އިޙުތިރާމަކީ މިއީ ރިފްލެކްޓް ވާ އެއްޗެއް. އިޙުތިރާމު މި ލިބެނީ އެ ހޯދީމާ. އެ ހޯދަން ކުރާ ކަމަކީ
އިޙުތިރާމު ލިބޭ ގޮތަށް ތިމާމީހާ އުޅެންވީ. އެއްތާނގައި އެއް ދުވަހު ބުނާ އެއްޗެއް އަނެއް ދުވަހު އެގޮތަށް ނުބުނެވެނީ
ކަމަށް ވެއްޖިއްޔާ އިޙުތިރާމެއް ނާދޭ. އަޅުގަނޑަށް؛ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވެސް ނިސްބަތްވާތީ، މި ފިކުރުގައި، ތި
ބޭފުޅުންގެ ފިކުރުގެ އެ އޮންނަ އިޙުތިރާމު އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުމެއް ނޫން. އެއީ ވަރަށް އަވަހަށް ބަދަލުވާ އެއްޗެއް. 5
އަހަރަށް ވުރެ ދިގެއްނުވޭ. ރައީސް ޔާމީނަށް އޮތް އިޙުތިރާމު ގެއްލިގެންދިޔަ. ރައީސް މައުމޫނަށް އޮތް އިޙުތިރާމު
ގެއްލިގެންދިޔަ، ރައީސް ޔާމީ ނަށް ބާރު ލިބުނީމަ. ރައީސް ޔާމީން ނިކަމެތިވީ ދުވަހު ރައީސް ޔާމީނަށް އޮތް އިތުބާރު
ގެއްލި ، މިއަދު މުޢިއްޒުގެ އިތުބާރު އެ ހުރީ މި މަޖިލީހުގެ މެންބަރުން، ރައީސް މުޢިއްޒާ މުޚާޠިބުކޮށް މި ތިއްބެވި
ޕީ.އެން.ސީ މެންބަރުން ދައްކާނެ ވާހަކަ، މި ދައްކާ ހުތުރު ވާހަކަ ދުނިޔޭގަ އި ތިބި ބަޔަ ކަށް ފެންނާނެ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން ހިތަކަށް ނާދޭ ދުވަހަކު ވެސް ބާރަށު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ރައީސް ޔާމީނާ މެދުގައި
އެގޮތަށް މުޚާޠިބުކޮށްފާނެ ކަމަކަށް. އަޅުގަނޑަކު މާ ތާއީދުކުރާ ރައީސެއް ވެސް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، ދުވަހަކު ވެސް
ބުރަބަހެއް ވެސް ބުނެލާފައި ނޯންނާނެ ރައީސް ޔާމީނަށް. ހުތުރު ބަހެއް ވެސް ބުނެލާފައެއް ނޯންނާނެ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިޙުތިރާމު މި ކުރަނީ ޕީ.އެން.ސީ ސުންނަތާ އެއްގޮތަކަށް ނޫން އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އެ ބަދަލެއްނުވާނެ. އަޅުގަނޑެއް އެ ވެރިކަމަކަށް ތާއީދެއްނުކުރަން. އެ ކުރެއްވި ކަންކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑު
ތާއީދެއްނުކުރަން. އެހިސާބުގައި އެ ކަން އެ އޮތީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑަށް އެއް ދުވަހު މާ މޮޅުވެގެން މީހަކު
ދައްކާފައި އޭނަޔަށް؛ އަނެއް ދުވަހު އޭނަގެ ބާރު ނެތި ނިކަމެތިވާ ދުވަހު އެއީ އޭނަ ކުރި ހުރިހާ ކަމެއް ނުބައިވާނެ
ސުންނަތުގެ މީހެއް ނޫން އަޅުގަނޑަކީ. އެހެންވީމާ، އެ ކަން އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލީ. އިޙުތިރާމާ ބެހޭ ބިލެއް މި
ހުށަހެޅިގެން މި ވާހަކަދައްކާ އިރުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނަންޖެހޭނެ ތިމާމީހާއަށް މީގައި ކުރެވުނީ ކޮންކަމެއްތޯ. މިއީ
އިޙުތިރާމު ނުވަތަ މި އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމަށް ޓަކައި އަނެކުންގެ އަބުރު ތިމާ ހިމާޔަތްކޮށްދެނީ ކިހާވަރަކަށްތޯ. އަބުރު
ރައްކާތެރިކުރެވޭނީ މީހާ ކުރާ މަސައްކަތުން ނޫން އަނެކަކު ކުރާ މަސައްކަތުން. އަނެއް މީހާ އަބުރު މި ކަތިލަނީ
އޭނަގެ. އަމިއްލައަކަށް ނޫން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފާހަގަ މި ކުރަނީ އަބުރު ކަތިލެވެނީކީ ގިނަފަހަރު އެއްޗެއް ބުނާ
މީހަކު ބުނެގެންނެއް ނޫނޭ. ބައެއް ފަހަރު އަބުރު އެބަ ކަތިލެވޭ އެއްޗެއް ނުބުނާ ހާލަތްތަކުގައި ވެސް. އޭގެ ހާލަތްތަކުގެ
ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވައިލީ. މިއަދު އިތުބާރެއްނުކުރާނެ. އޭރު އެ ބޭރުކުރި ވަޒީރުންނަކީ ވަގުން ކަމުގައި
ރައްޔިތުންގެ ތެރެއިން ބަޔަކު ގަބޫލުކުރޭ އެބަ. މެންބަރުންނާ ދޭތެރޭގައި އެ ފިޔަވަޅު އެ އަޅަނީ ގޯސްތަކެއް ހަދައިގެން
ކަމަށް އެބަ ގަބޫލުކުރޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދާ ހަމަޔަށް އައި އިރު އެ ކަން ސާފެއްނުކުރެވޭ. އެހެން ބަހެއް
އަޅުގަނޑަށް ބުނެވިފައި އޮވެއްޖެއްޔާ މި ބިލުގައި ބުނާ ގޮތުން ވެސް މާފަށްއެދުން އެބަ އޮތް. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި
ފުރުޞަތުގައި މި ބިލު ހުށަހެޅި އިރު އެއްވެސް ދިވެހި ރައްޔިތެއް އަދި އެހެން ގައުމެއްގެ ރައްޔިތެއްގެ ކިބައިން ،
9

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ރައްޔިތެއްގެ އަބުރަށް އަޅުގަނޑަށް އަރައިގެންފައި ވާ ނަމަ، މުޅި ގައުމުގެ ކުރިމަތީގައި އަޅުގަނޑު އެ ކަމަށް މާފަށް
އެދެމުން ވަކިވެލަން. وَال ساََّل م علََْي كْم وَ رَ حْ مَة هلاه وَبَ رَ كَات ه .
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ.
ހަނިމާދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުލްޣަފޫރު މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމާ ބެހޭ ބިލެއް ހުށަހަޅާފައި މި އޮތީ މިހާރު. ރައްޔިތުންނަށް
ބިރެއްނުދެއްކޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަމަ އެއްވެސް ބިރެއް ރައްޔިތުންނަކަށް ނުދެއްކޭނެ. މި ގައުމުގެ ރައްޔިތުންނަކީ
އެކަކު އަނެކަކަށް އިޙުތިރާމުކޮށްގެން އެ އިޙުތިރާމު ދީގެން އުޅޭ ގައުމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރާއްޖޭގެ ރައްޔިތުންނަކީ
އަޚުވަންތަ، އެއްބައިވަންތަ ރައްޔިތުންތަކެއް ދިރިއުޅޭ ގައުމެއް. އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ އަބުރަށް އަރައިގަންނަ
ވާހަކަ. އަބުރަށް އަރައިގަންނާނެ އެ މީހާއަށް އެ މީހާގެ އަބުރު ރައްކާތެރިނުކުރެވުނީމަ. އެ މީހެއްގެ ފަރުދީ، ގާނޫނީ،
ދީނީ ޒިންމާއެއް އެ މީހެއްގެ އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުން އެއީ. އަބުރު ރައްކާތެރިނުކޮށް ހިތަށްއެރިހާ ކަމެއް ކުރީމާ ދެން
އެ ވާހަކަ ދެއްކީމަ އެއީކީ އަބުރަށް އަރައިގަތުމެއް ނޫން އެއީކީ. އެ މީހާގެ އަމިއްލަ ނަފުސަށް އެ މީހާގެ އަބުރަށް
އަރައިގަތީމާ ރައްޔިތުން އެ ވާހަކަ ދައްކާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ އިންސާނީ ޠަބީޢީ ގޮތުން ގަބޫލުކުރާ ހަގީގަތަކީ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއްވެސް މީހަކު ގޯސް ކަމެއް ނުކޮށް ހުއްޓަކާ، އެއްވެސް މީހަކު އެއްވެސް ކަހަލަ ކަމެއް ނުކޮށް
ހުއްޓައެއް އެ މީހާއާ ބެހޭ ގޮތުންނެއް ގޯސް ވާހަކައެއް ނުދައްކާނެ. ވައްކަމާއި، ކޮރަޕްޝަނާ މި ކަންކަން ކޮށް
ހައްދުފަހަނައެޅީމާ ވެސް ދިވެހި ރައްޔިތުން ތިބެންވީތޯ އެ ވާހަކަ ނުދައްކާ. މި ގައުމަކީ ވަކި މީހެއްގެ ގައުމެއް ނޫން.
ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ގައުމެއް. އެ މީހުންގެ ފައިސާ މި ގައުމުގައި ހުރީ. ސަރުކާރު ހަވާލުކުރަނީ އިޚުލާސްތެރިކަމާއި
އަމާނާތްތެރިކަމާ އެއްކޮށް އެ ފައިސާ ބަލަހައްޓައި ރައްޔިތުންނަށް ހަމަހަމަކަމާ އެކު އެ ކަން ކޮށްދޭން އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. ވަކި ކުލަޔަކަށްވީތީ، ވަކި ޕާޓީއަކަށްވީތީ ވަޒީފާއިން ވަކިކުރެވޭނެ ގާނޫނެއް މި ގައުމުގައި ނޯންނާނެ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަކި ޕާޓީއަކަށް މީހުން ވައްދަން މަޖުބޫރުކުރުމުގެ ގާނޫނެއް މި ގައުމުގައި ނޯންނާނެ އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޔެ ވެސް އެ ކަން ކުރީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމައެއް އަބުރެއް ނޯންނާނެ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރުކޮށް ބުނަންޏާ މި ގައުމުގައި ހަތަރު ލައްކަ ރައްޔިތުން ހެދިވަރަށް ވުރެ ގިނައިން ދޮގު މި
ސަރުކާރުން ހަދައިފި. މި ގައުމުގައި ހަތަރު ލައްކަ ރައްޔިތުން ހެދި ދޮގަށް ވުރެ ގިނައިން މި ސަރުކާރުން މިވީ ތިން
އަހަރު ތެރޭގައި ދޮގުހަދައިފި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދެން ހަމަ މި ވާހަކަ ނުދައްކާ ތިބެންވީތޯ؟ ނޫން، ދައްކަންޖެހޭނެ.
10

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ބޮޑުކޮށް ދައްކަންޖެހޭނެ. ހެދޭ ގާނޫނަކުން މި ގައުމުގެ ރައްޔިތުންގެ އަނގައިގައި ޓޭޕެއް ނޭޅޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އެޅިޔަކު އަޅުގަނޑުމެން ނުވެސް ދޭނަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީ ސާފުކޮށް އޮތް ކަމެއް. ތިޔަ ޒާތުގެ ކިތައް ގާނޫނު
؟
ހަދައިގެން ކިތައް ކަންތައްތައް މި ގައުމުގައި ކޮށްފިތޯ. ކޮން ކަމެއްތޯ ކުރެވުނީ ދިވެހި ރައްޔިތުންނެއް ދެނެއް
ފަހަތަކަށްނުޖެހޭނެ. އެ ރައްޔިތުންނަށް ބޭނުންވާ ހައްގު ހޯދަން އެ ރައްޔިތުން ނުކުންނާނެ. އެ ރައްޔިތުން އެ
މަސައްކަތުގައި ދެމިތިބޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވައްކަންނުކުރާ ނަމައެއް ވައްކަންކުރާ ވާހަކައެއް ނުދައްކާނެ.
ކޮރަޕްޝަނުގެ ޢަމަލު ނުހިންގާ ނަމައެއް ކޮރަޕްޝަނުގެ ވާހަކައެއް ނުދައްކާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ދިވެހި ރައްޔިތުން
މި ގައުމުގައި ފައްޅި އަޅާކަށް މި ސަރުކާރަކަށް ފުރުޞަތެއްނުދޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެއީކީއެއް ރައްޔިތުން ކުރާނެ
ކަމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ބަސްބުނަންޖެހޭ ތަނުގައި ބަސް ބުނާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޖަލުތައް ފުރައިލަންޏާ
ޖަލުތައް ފުރައިލަންވީ. ރައްޔިތުން ތިބީކީއެއް ފަހަތަށްޖެހޭ ގޮތަކަށް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މުޅި ދައުލަތް ނޮޅައި،
ކައި، ވީދަ އި ހުސްކުރާ އިރުގައި ރައްޔިތުން އަނގައިން ނުބުނެ ތިބުމަކީ ދީނީ ގޮތުން ވެސް، ފަރުދީ ގޮތުން ވެސް،
ގައުމީ ގޮތުން ވެސް އެ މީހުން ކޮށްގެންވާނެ ކަމެއް ނޫން. ބާރަށް އަޑުއުފުލަންވީ. އެ ވާހަކަ ބާރަށް ގޮވަންވީ. ގޮވައި
މަގުމައްޗަށް ނުކުންނަންވީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ނުކުމެ މި ސަރުކާރު ބަދަލުކުރަން އެބަ ޖެހޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
އެހެންނޫނިއްޔާއެއް މި ގައުމުގެ ރައްޔިތުންނަކަށް އަމާންކަމެއް ނެތް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ގައުމަށް ލިބުނު ހުރިހާ
ފައިސާއެއް އެއްވެސް ރަށެއްގައި ކަމެއްނުކޮށް ކައި ހުސްކުރަމުންދާ އިރު ރައްޔިތުން އަނގަމަޑުންލައިގެން ތިބެން ހަމަ
ހެޔޮނުވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކޮން ރަށެއްގައި ކޮން ކަމެއްތޯ ކުރީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؟ މި ގައުމުގައި އައި ހުރިހާ
ސަރުކާރުތަކަށް ވުރެން މި ސަރުކާރަށް ދިން ފައިސާ އިތުރު. މިއީ ރައްޔިތުންގެ ފައިސާ. މި ފައިސާއިން
ބޭނުންކުރަމުންދާ ގޮތާއި ޚަރަދުކުރަމުންދާ ގޮތް ރައްޔިތުންނަށް އެނގެންޖެހޭނެ. އެކަން ނުކުރަންޏާ ރައްޔިތުން ބަސް
އިއްވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ބަސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެމުން މި ދަނީ. އަޅުގަނޑުމެންނެއް، މި ގައުމުގެ
ރައްޔިތުންނެއް ފަހަތަށް ޖައްސަން ހީކޮށްގެނެއް އުޅެގެންނެއްނުވާނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ނުކުރެވޭނެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، ގާނޫނީގޮތުން، ގާނޫނު ހަދައިގެން ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް ބިރުދައްކަން،
ދިވެހި ނޫސްވެރިންގެ އަނގައިގައި ޓޭޕުއަޅަން ކުރާ މަސައްކަތަކީ ދިވެހި ރައްޔިތުން ބަލައިގަންނާނެ ކަމެއް ނޫން
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަޅުގަނޑުމެން މި ތިބީ މި ހުރިހާ ކަމަކާ ދެކޮޅަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ރައްޔިތުންނަކަށް ބިރެއް
ނުދެއްކޭނެ. މިއީ ރައްޔިތުންގެ ގައުމެއް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ދެއްވި ފުރުޞަތަށް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
11

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލުގެ ބަހުސްގައި އިތުރު ބޭފުޅަކު އެދިވަޑައިގެންފައި ނެތީމަ އަޅުގަނޑު މިހާރު
މި ދަނީ، އާދެ! ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢުރޫފް ޒާކިރު.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއަދު ހުށަހެޅި ބަހުސްކުރެވެމުން މި ދާ ނަމާއި އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހައްގުގެ
ބިލު، އަޅުގަނޑަށް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ފެނުނީ އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލު ހުށަހެޅުނު ހިސާބުން އެމް.ޑީ.ޕީގެ ދެ
މެންބަރުން ވާހަކަދެއްކީމާ ބިލުގެ ބަހުސް ނިމުމަކަށް އަންނަން އުޅުނު މަންޒަރު. އަދި ޕީ.އެން.ސީގެ ބައެއް މެންބަރުން
ފިއްތަވާފައި ، ފުރުޞަތަކަށް އެދިފައި ފްލޯ ދޫކުރައްވާފައި، އަޅުގަނޑުގެ އަޚް ޖަނާބު ފްލޯ ދޫކުރައްވާފައި ވަޑައިގެންފި
ފިއްތަވާފައި. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ބިލުގެ މުހިންމުކަމާ ދޭތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ސުވާލުއުފައްދަންޖެހޭހެން.
ބިލު މުހިންމު ނަމަ ޕީ.އެން.ސީގެ މެންބަރުން މި ބިލަށް ބަހުސްކުރައްވާނެ. އެހެންވީމާ، އަސްލު މުހިންމު ކަމެއް ނެތް
ބިލެއް ކޮންމެވެސް އެހެން މަގުސަދެއް ހާސިލުކުރުމަށް ޓަކައި ދައުރުގެ ފަހުކޮޅުގައި ހުށަހަޅައިގެން ކުރިއަށްގެންދާ
ގެންދިއުމާ މެދު އަޅުގަނޑު އަޓަރނީ ޖެނެރަލާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސުވާލުކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. ކީއްކުރަންތޯ އެހާ
މުހިންމުކަން ނެތް ބިލުތައް ދައުރުގެ ފަހުކޮޅުން އައިސް މި ހުށަހަޅައިގެން މި އުޅެނީ. ކޮން މަގުސަދެއް
ހާސިލުކުރަންބާވައޭ. އަޅުގަނޑުމެން މިތާނގައި ކުރަންޖެހޭ މަސައްކަތަކީ އެ ކުރާ މަސައްކަތެއްގެ ނަތީޖާ ދިވެހި
ރައްޔިތުންނަށް އޭގެ ހެޔޮގޮތުގައި ކުރާނެ މަސައްކަތްކަމަށް އަޅުގަނޑުގެ ނަޒަރުގައި ވާންޖެހޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން މިތާ
ފާސްކުރާ ބިލަކުން، ގާނޫނަކުން އޭގެ ހެޔޮ ދިވެހި ރައްޔިތުންނަށް، ދިވެހި ގައުމަށް ކުރަންޖެހޭނީ. މާނައެއް ނެތް
ކަންކަން ކުރުމުގެ ބޭނުމެއް ނެތް. އަޅުގަނޑު މިހެން މި އަނެއްކާ ވެސް ތަކުރާރު މި ކުރައްވަނީ ބިލުތަކަށް 4 ގަޑިއިރު
ބަހުސްކުރަން ހުޅުވައިލެވިފައި މި އޮންނަ އިރުގައި ނުވަދިހަ ތިން މެންބަރުން ތިއްބަވާއިރުގައި ބިލަށް ބަހުސްކޮށްލާނެ
މެންބަރަކު ނެތުމަކީ އެ ބިލާ ދެތެރޭގައި މެންބަރުންގެ ކަންބޮޑުވުން ނެތް ކަމެއް. އަދި އޭގެ މާނައަކީ އެ ދާއިރާގެ
ރައްޔިތުންގެ ވެސް އެ ކަމާ ދޭތެރޭގައި މާ ބޮޑު ކަންބޮޑުވުމެއް ނެތޭ. ރައްޔިތުންގެ ކަންބޮޑުވުމެއް ނެތް ކަންކަމޭ.
އެހެންކަމުގައި ވާ ނަމަ، އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރެވޭ ހަމައެއް ކަމުގައި ވާނަމަ ރައްޔިތުންގެ މަމޖިލީހެއް
އިންތިޚާބުކޮށްގެން ބޮޑެތި އަދަދުތަކުން ފައިސާދީގެން މި މަޖިލިސް ހިންގުމުގެ ބޭނުމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނެތް.
ހަމަ ބިލުތައް ފޮނުވައިލާފައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީގުކުރަމުން ގެންދިޔައިމަ ނިމުނީ. އެ ކަން އެ ގޮތަށް ކުރެވޭ
ކަމުގައި ވާނަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ގައުމުގައި ތިބި ކަންކަމާ ކަންބޮޑުވާ ވިސްނާ ފަރާތްތަކުން އެ ކަންކަމާ
ޖޯކުޖަހާނެ. އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް އޮތް އިތުބާރު ރައްޔިތުންގެ ތެރޭގައި ގެއްލިގެންދާނެ.
އެހެންވީމާ، މިއީ ވަރަށް ދެރަ ކަމެއް. އަޅުގަނޑު ގޮވައިލަން މި ފުރުޞަތުގައި ވެސް، ޚާއްސަކޮށް އަބުރުގެ އަދި
12

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އަމުދުން މި ބިލު ހުށަހެޅުއްވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ވަރަށް ބޮޑަށް އެ ކަމާ ދެރަވާނެ މި ބިލަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވާހަކަނުދައްކާ ކަމުގައި ވާ ނަމަ. އެ ބޭފުޅާއަކީ އާންމުގޮތެއްގައި ބިލު ހުށަހަޅާ ބޭފުޅެއް ވެސް
ނޫން. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު ވަރަށް ބޮޑަށް އަދިވެސް، ވަރަށް އަދަބުވެރިކަމާ އިޙުތިރާމާ އެއްކޮށް މި މަޖިލީހުގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އަރިހުން އެދެން މި ބިލަށް ބަހުސްކުރުމަށް. އަދި ބަހުސްކޮށް މީގައި ހުރި ކަންކަމާ މެދު
ކޮންމެވެސް ވަރަކަށް ވިސްނައިލުމަށް. އެހެން އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ސަބަބަކީ، ބިލުގެ އެބަ ހުރި އެކަން އެލޮން
މަސްކަށާއި މާކް ޒުކަބާގަށާއި، މިފަދަ ބޭބޭފުޅުންނަށް ދަޢުވާކުރެވޭ ގޮތަށް. އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖޭގައި ހަދާ ގާނޫނަކުން
އެ ބޭފުޅުންނަށް ދަޢުވާކުރަންވެއްޖެއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ވަރަށް ބޮޑު ގޯހަކަށްވެގެންދާނެ. ދެން އަޅުގަނޑަށް އެ
ވާހަކަދައްކަން ނުކެރެނީ. ދެން އެ ވާހަކަދައްކަން ފަށައިފިއްޔާ އަޅުގަނޑުގެ އިންޓަރނެޓާ އެއްޗެހި ކެނޑިދާނެ މިހާރު
ކަންތައްތައް ހުރި ގޮތަށް ބަލާ އިރުގައި. އަދި ހަމަ އެހެންމެ ޒުވާން ކުދިން ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނައިލަންޖެހޭ ބައެއް
ކަހަލަ ކަންކަން ވެސް އެބަ ހުރި. އެ ބޭފުޅުންނަށް މަޖަލަކަށް ވިޔަސް ސޯޝަލް މީޑިއާގައި އަންނަ ޕޯސްޓެއް، ޓިކްޓޮކް
ކަހަލަ އެއްޗެއްގައި އަންނަ ޕޯސްޓެއް ޝެއަރކޮށްލެވޭ ގޮތަކުން ވެސް، ލައިކްކޮށްލެވޭ ގޮތަކުން ވެސް، ކޮށްލެވޭ
އިޝާރާތަކުން ވެސް އެ ކުދިންގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކުރެވޭ ކަހަލަ ގޮތަކަށް އަދި ޖޫރިމަނާ ކުރެވޭ ކަހަލަ ގޮތަށް ބިލުގައި
ހުރީމާ، ހައްތަހާ ވެސް އެކަހަލަ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ، ނުދައްކަންވެގެން މި އުޅެނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެއްވެސް
އެހެން ބޭފުޅަކު މި ވާހަކަނުދެއްކީމާ ކޮންމެވެސް މީހަކު މި ވާހަކަދައްކަންޖެހޭނެތީވެ އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ މި ދައްކަނީ.
އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުމެއް ނޫން ކޮންމެހެން ކޮންމެ ދުވަހަކު މި ތަނުގައި ހަމަ އަބަދު ވާހަކަދައްކާކަށެ އް އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. ހުރިހާ މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތުތައް ހަމަހަމައަށް ބަހައިލަންޖެހޭނެ. ގިނަ މެންބަރުންނަށް އެ ފުރުޞަތުތައް
ދީގެން ގިނަ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ޚިޔާލާ އެއްގޮތަށް ބަހުސްކުރިއަށްގެންދެވުނީމަ މީގެ ނަތީޖާއެއް ނުކުންނާނީ.
އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އޮތް ވާހަކައަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މި ބިލަކީ ގައުމެއްގެ ވަލިއްޔުލްއަމުރަކު
ރައްޔިތުންނާ ދޭތެރޭގައި އަނިޔާވެރިވުން އިންތިހާއަށް ބޮޑުވެ، ރައްޔިތުންނަށް ދޮގާއި، މަކަރާއި، އޮޅުވައިލުން
އިންތިހާއަށް ބޮޑުވީމާ އެ ކަމުން ސަލާމަތްވުމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުން ހަންމަތަކުރުމަށް ޓަކައި ފާސްކުރާ ބިލެކޭ. ހަމަ
ތަނެއްގައި މީހަކު ހުއްޓަކަސް އެ މީހެއްގެ އަބުރަކަށް މީހުން އަރައެއްނުގަންނާނެއޭ. އަބުރަށް އަރައިގަނެ، ބަސް ބުނެ،
ފާޑުކިޔަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަމައިން ނެއްޓި ރައްޔިތުންގެ ހައްގުތަކަށް އަރައިގަންނަމުންދާތީއޭ. އެހެންނޫނީ މި
ޒާތްޒާތުގެ ކަންކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާކަށް ނުޖެހޭނެ. އަބުރަކީ ރައްކާތެރިވެގެންވާ އެއްޗެއް. ޙުރުމަތްތެރިވެގެންވާ
އެއްޗެއް. އަޅުގަނޑު ވެސް ބޭނުމެއް ނޫން ހަމަ ހުއްޓަ މީހެއްގެ އަބުރު ކަތިލައިލެވޭކަށް. ދޮގު ތުހުމަތުތައްކުރެވޭކަށް.
އެހެންނަމަވެސް، ތެދު ވާހަކަ ރައްޔިތުން ދައްކާނެ. ކާޓޫނު ވެސް ކުރަހާނެ. އެ ކަންކަން މިއަދަކު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
13

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ނުހުއްޓުވޭނެ. އެ ކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތީ މީގެ ކުރީގައި ވެސް ފެނިފައި. އެ ކަންކަން ނުހުއްޓުވޭނެ. ވަރަށް
ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ. އަޙްމަދު ޝަމްހީދު.
ހުޅުމާލެ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަމްހީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 37 ވަނަ މާއްދާގައި ކަނޑައެޅި
ބަޔާންވެގެންވާ ހައްގެއް. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި ، އޭގެ އިތުރުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 27 ވަނަ މާއްދާގައި
ޚިޔާލު ފާޅުކުރުމުގެ މިނިވަން ، 28 ވަނަ މާއްދާ ގައި ނޫސްވެރިކަމުގެ މިނިވަންކަން ޤާނޫނުއަސާސީގައި ހަމަ އެ ބީދައިން
ބަޔާންކޮށްފައި ވޭ. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ގާނޫނަކީ އޮންނަންޖެހޭ ގާނޫނެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ.
ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަދި ބައިނަލްއަގުވާމީ ތަހުޒީބީ މުޖުތަމަޢުގައި ވެސް މިފަދަ ގާނޫނުތައް އެއީ ހުރިހާ ގައުމެއްގައިހެން
ތަންފީޒުކުރަމުންދާ ގާނޫނުތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މި ބަހުސްކުރަމުންދާ
ޑްރާފްޓުގައި ބައިނަލްއަގުވާމީ މިންގަނޑުތަކުން ބޭރުން އަބުރު މާނަކުރުމާއި އަދި އޭގެ އިތުރަށް އަބުރު ރައްކާތެރިކަމުގެ
ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަށް، އެ ފަރާތުން ކޯޓު ކުރިމަތީގައި އެ މީހަކު ކޮށްފައި އިން ތުހުމަތެއް، މީހެއްގެ މައްޗަށް
ކޮށްފައިވާ ތުހުމަތެއް ނޫނީ ބުނެފައިވާ ބަހަކީ ކޮމްޕްލީޓްލީ ޓުރޫ ނޫނީ އެއްވެސްކަހަލަ އޭގައި ކުޑަކުޑަ ކުށެއް ވެސް
ނެތް އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ސާބިތުކުރަންޖެހޭ ގޮތަށް މި ގާނޫނު މާނަކޮށްފައިވަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާނޫނުގެ 9 ވަނަ
މާއްދާއަށް ބަލާ އިރު އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަބުރާ ބެހުން މާނަކުރުން މީގައި މި އޮންނަނީ. ބިލުގައި މާނަކޮށްފައިވަނީ
ގަސްތުގައި ކުރާ ޢަމަލުގެ އިތުރުން އެކަށީގެންވާ ފަރުވާލެއްނެތި ކުރާ ޢަމަލު ވެސް ހިމަނައިގެން. މާނައަކީ މީހަކަށް
މިސްޓޭކަކުން އެއްޗެއް ޖެހުނަސް އެއީ ވެސް އެއީ އަބުރު ކަތިލައިލުން ކަމަށް މި ގާނޫނުގައި މާނަކޮށްފައި އެ ވަނީ.
10 ވަނަ މާއްދާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 10 ވަނަ މާއްދާގައި އިޝާރާތާއި ، ހަރަކާތާއި، ނުސީދާގޮތުން ދޭހަވާ
ކަންކަމާއި، ވުޖޫދުގައި ނުވާ ފަރާތްތަކަށް އަމާޒުކުރާ ބަސް ވެސް އަބުރާ ބެހުމުގެ ތެރޭގައި ހިމަނާފައިވަނީ. އޭގެ
އިތުރަށް 12 ވަނަ މާއްދާގައި އިންޓަރނެޓުގައި ލިޔުނު ފަރާތާއި ޝާއިޢުކުރި ފަރާތް، އިތުރު ފަރާތްތައް، ފަތުރާ
ފަރާތްތައް ޒިންމާވާ ގޮތަށް އޮތުން، އޮންލައިން ނޫހެއްގެ އެޑިޓަރާއި ވެބްސައިޓު ވެރިފަރާތް ޒިންމާވުން، އިންޓަރނެޓުގެ
ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދޭ ފަރާތްތައް ޒިންމާއިން ބަރީއަ ވުން ފަދަ ގޮތަކަށް މި ގާނޫނު ބައްޓަންކޮށްފައިވަނީ. ދެން މި އޮތީ 14
ވަނަ މާއްދާ. މިއީ އެންމެ ނުރައްކާތެރި އެއް މާއްދާ. ބުނި ބަހަކީ ފުރިހަމައަށް ތެދު ހަގީގަތެއްކަން ސާބިތުކުރަންޖެހޭނީ
14

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުންނޭ. ދެން މި އޮތީ 15 ވަނަ މާއްދާ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 15 ވަނަ މާއްދާގައި މި ވަނީ،
ތެދުވެރި ޚިޔާލުގެ ދިފާޢު ލިޔުމަށް 3 ޝަރުތު އެކުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހުން އެއީ ޚިޔާލެއްކަން ކަނޑައެޅިގެން
ބަޔާންކުރަންޖެހުން. އޭގެ މާނައަކީ އަޅުގަނޑު ލިޔާ އެއްޗެއްގައި އަޅުގަނޑު ތިރީގައި ލިޔަން އެބަ ޖެހޭ މިއީ
އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ޚިޔާލޭ. މިހާރު އަޅުގަނޑު ކޮންމެ އެއްޗެއް އިންޓަރނެޓުގައި ޖެހިޔަސް، ޕޯސްޓެއް ޖެހިޔަސް
އޭގައި ބުނަން އެބަ ޖެހޭ އެއާއެކީގައި އެއީ އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ ޚިޔާލަށް ދެއްކި ވާހަކަ. އެހެންނޫނީ އެއީ އަބުރަށް
އަރައިގަތުން ކަމަށް މި ބެލެވެނީ. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ގާނޫނުގައި އަޅުގަނޑު ކުރިން މި އިޝާރާތްކުރި
ކަންތައްތަކަކީ ބައިނަލްއަގު ވާމީ މިންގަނޑުން ބޭރުގައި އަޅުގަނޑުމެން މާނަކުރުން ތަންކޮޅެއް ފުޅާކޮށް ހުރި ކަންތައްތައް.
މިސާލަކަށް އިނގިރޭސިވިލާތުގައި ނުޖެހޭނެ މުޅި އެ ލިޔުނު އެއްޗަކީ ކޮމްޕްލީޓްލީ ޓުރޫ އެއްޗަކަށް ވާކަށް.
ސަބްސްޓެންޝިއަލީ ޓުރޫ ވެއްޖެއްޔާ، އެއީ ވާންޖެހޭނީ. މާނައަކީ މީހެއްގެ މައްޗަށް، އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ
ކޮރަޕްޝަނުގެ ވާހަކައެއް ނޫހެއްގައި މި ލިޔަނީ. އޭގެ މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ޖެހި އަދަދު، އެއް މިލިއަން ރުފިޔާ ވަގަށް
ނަގާފައި ބުނި ތަނުގައި ނުވަ ލައްކަ ރުފިޔާ ، އަސްލު އަދަދަކީ ނުވަ ލައްކަ ރުފިޔާ ވިޔަސް އެއީ އަބުރަށް އަރައިގަތުން
ކަމަށް މީގެ މާނަ ތެރެއިން ބުނެވިދާނެ. އެހެންވީމާ، އެއް ލައްކަ ރުފިޔާ ނޫނީ އެއް މިލިއަ ނާއި ނުވަ ލައްކަ ރުފިޔާ،
ކުޑަކުޑަ ތަފާތެއްގެ ވާހަކައެއް މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށޭ މި މާނަކުރުން މިއަދު މި ގާނޫނު ޑްރާފްޓުކޮށްފައި
ވަނީ. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ވަގުތުކޮޅެއް އިތުރުކޮށްދެއްވައިފިއްޔާ ރަނގަޅު، އިއްޒަތްތެރި
ރައީސް. އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ މި ގާނޫނު މިހާރު މާނަކޮށްފައި މި އިން ގޮތުން މީގައި ރައްޔިތުންގެ ޕަބްލިކް
އިންޓަރެސްޓުގައި ދައްކާ ވަރަށް ގިނަ ވާހަކަތައް ؛ އަޅުގަނޑުމެން މިތާނގައި ވެސް މި ދައްކަނީ ވަރަށް ގިނަ
ވާހަކަތަކަ ކީ ޕަބްލިކް އިންޓަރެ ސްޓުގައި ދައްކާ ވާހަކަ. ނޫސްތަކުގައި ލިޔަނީ ވެސް ޕަބްލިކް އިންޓަރެސްޓުގައި ދައްކާ
ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، އެއީ ދުނިޔޭގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ބަލާ އެއްޗެއް. އަދި އަޅުގަނޑުމެން ފަދަ ރައްޔިތުން ހޮވާފައި ތިބޭ
ބޭބޭފުޅުންނާއި، ނޫނީ ރައްޔިތުންނަށް ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭ ފަރާތްތަކާއި އާންމު ރައްޔިތުންގެ އަބުރާއި މިއީ ދެ ގޮތަކަށް
މާނަކުރާ އެއްޗެއް. އަޅުގަނޑުގެ އަބުރަށް އަރައިގަނެވިގެން ނުވާނެ އަޅުގަނޑާ ދިމާލަށް އަޅުގަނޑު ކުރަން ޖެހޭ ކަމެއް
ނުކުރޭ؛ އެއީ ފަރަގުކޮށްފައި އޮންނަ؛ މި ގާނޫނުން ފަރަގެއްނުކުރޭ ޕަބްލިކް ފިގަރއަކާއި އަދި އާންމު ރައްޔިތަކާ އެއް.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑާ ދިމާލަށް އެއްޗެހި ކިޔުމުގެ ފުރުޞަތު އޮންނަންޖެހޭނެ. އެއީ އަޅުގަނޑު ރައްޔިތުން
ރެޕްރެންޒެންޓުކުރާ މީހަކަށް ވީމަ. ސަރުކާރު ކުންފުންޏެއްގެ ވެރިއެއްގެ މައްޗަށް އެއްޗެހި ބުނެވެންޖެހޭނެ. އެއީ
ބައިނަލްއަގު ވާމީ ވެސް މިންގަނޑު އިނގޭތޯ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް މި ގާނޫނު
ބައްޓަންކުރަންޖެހޭނީ. ވެރިޔަކާ ދިމާލަށް އެއްޗެއް ނުބުނެވޭ ގޮތަށް ގާނޫނު ބައްޓަންކޮށްފިއްޔާ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ހެދޭ ގޯހެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު މި ބުނަނީ. އެހެންވީމާ، މިއަދު މި ގާނޫނު ބައްޓަންކުރެވިފައި އޮތް ގޮތުން ތަންކޮޅެއް
15

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ދަތި މި ގާނޫނަށް އަދި އަޅުގަނޑަށް ވެސް ތާއީދުކުރެވެން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ
ކޮމިޓީ މަރުޙަލާގައި މި ގާނޫނަށް ރަނގަޅު ބަދަލުތަކެއް އައިސް، ބައިނަލްއަ ގުވާމީ މިންގަނޑުގެ ތެރެއަށް ފެތިގެން މި
ގާނޫނު ފުރިހަމަވެގެން އަންނާނެ ކަމަށް. ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ޓަކައި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙުސައިން ޒިޔާދަށް.
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިހާ މުހިންމު ބިލެއްގައި ބަހުސްކުރާނެ އިތުރު ބޭފުޅަކު ވެސް ނެތުމާއި، މި ބިލުގެ
މުހިންމުކަމުން ދެވަނަ ފުރުޞަތަކަށް އަޅުގަނޑު މި އެދުނީ. އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޝަމްހީދު ވަކިވަކި މާއްދާތައް
ފާހަގަކޮށްދެއްވާފައި އެ ދިޔައީ. ހަމަ އެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވެސް ފަށަން، 14 ވަނަ މާއްދާގައި މި ބުނާ، ބުނި ބަހަކީ
ފުރިހަމައަށް ތެދު ހަގީގަތްކަން ސާބިތުކުރަންޖެހެނީ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުންނޭ. ސިއްރު މަސްދަރަކުން ލިބޭ މައުލޫމާތެއް
ހާމަކުރަންޖެހޭ ހާލަތަށް މި ދަނީ. ތަޙުޤީޤީ ނޫސްވެރިކަން އެއްކޮށް ނިމޭ ކަހަލަ މާއްދާއެއް މި މާއްދާއަކީ.
ޤާނޫނުއަސާސީގެ 28 ވަނަ މާއްދާގައި މައުލޫމާތާއި މަސްދަރު ހާމަކުރަން މަޖުބޫރުކުރުން މަނާކޮށްފައި އޮއްވަ އި، މި
ބިލަށް މި މާއްދާ ހިމެނޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލު އުފެދޭތީ، އެ ކަން ފާހަގަކޮށްލުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު
އަނެއްކާވެސް ދެވަނަ ފުރުޞަތެއް މި ހޯދީ. ހަމަ އެހެން 15 ވަނަ މާއްދާގައި މި ބުނަނީ، ތެދުވެރި ޚިޔާލު ދިފާޢުގައި
ލިބުމަށް ޝަރުތުތަކެއް އެކުގައި ފުރިހަމަވާންޖެހޭ، އެކުގައި ޝަރުތުތަކެއް ފުރިހަމަވާންޖެހޭ. އެއީ 3 ޝަރުތެއްގެ
ވާހަކަ. އޭގެ ތެރޭގައި ޚިޔާލާއި ހަގީގަތް ވަކިކުރާނީ ކޮން މިންގަނޑަކުން ކަމެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ. ހަމަ ގައިމު
ވެސް އެއީ އަޅުގަނޑުގެ މި ކަމުގެ މައުލޫމާތު ނެތުން ކަންނޭނގެ. އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނެއްގައި މިހެން ލިޔުނީމާ
އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ އެ ވަކިން ސާބިތުވާ ގޮތަށް ނުވަތަ ކިޔާ މީހަކަށް އެ ގާނޫނު ކިޔައިލީމަ ފަހުމުވާ ގޮތަކަށް
އިބާރާތް ބަދަލުކުރަން. މިހާރު މި އޮތް ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ އެއީ ޚިޔާލެއްކަމެއް، ހަގީގަތެއްކަމެއް ވަކިކުރަން ވަރަށް
އުނދަގޫ. ދެން ކުރިން ވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ފާހަގަކުރިހެން ހަމަ އެހެން 19 ވަނަ މާއްދާގައި އެބަ އޮތް،
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއްގައި، ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުމެއްގެ ބޭރުގައި މެންބަރަކު ބުނާ ބަހަށް މި ގާނޫނުގެ ދަށުން
މެންބަރު ޒިންމާއުފުލަންޖެހޭކަން ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރުން. މެންބަރުންގެ ވާހަކަ އެ އައީ. ޤާނޫނުއަސާސީގެ 90 ވަނަ
މާއްދާގައި ރައްކާތެރިކަން ލިބިގެންވާ ޖަލްސާއެއްގަ އި، ކޮމިޓީއެއްގައި ދައްކާ ވާހަކައަށް މީގެން އެބަ އަސަރުކުރޭ ނުވަތަ
16

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އެ ދެއްކުމުގައި ހުރަސްތަކެއް އެބަ އެޅޭ. ރައްޔިތުންގެ ވާހަކައާއި އަދި ކުރިން ވެސް ޑރ. ޝަމްހީދު އެ
ފާހަގަކުރެއްވިހެން ސަރުކާރުގެ ވެރިންގެ ވާހަކަދެއްކުމަކީ މެންބަރުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ތެރޭގައި ވެސް އޮންނަ ކަމެއް.
ސަރުކާރުގެ އޮފީހަކުން ކަމެއް ގޯސްކޮށް ކުރަނީ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ؛ މިސާލަކަށް މީގައި މިހާރު މި އޮތް ގޮތުން
ވެއްޖެއްޔާ ގޭސްފުޅިއަކަށް އަޅަނީ 7 ކިލޯއޭ، މިހާރު ވިއްކަނީ 10 ކިލޯގެ އަގުގައޭ، ބުނީމާ އަޅުގަނޑު ކުށްވެރިވާ
ހާލަތެއް އެބަ އާދޭ. ހަގީގަތުގައި ގޭސްފުޅީގައި 8 ކިލޯ ހުރެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑު ކުށްވެރިވާނެ. އެ އޮތީ އަބުރަށް
އެރިފައި. އެހެންވީމާ، މީގެން؛ އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުގެ އެ ދެއްކި ވާހަކައިގެ މަސްދަރަކީ، އެ ދެއްކި ވާހަކައަކީ
ހަގީގަތެއް. 10 ކިލޯގެ ގޭސްފުޅިއެއް ލިބޭ އަގުގައި މިހާރު ވެސް 7 ކިލޯ ގޭސް އެ ވިއްކަނީ. ނޫހުގެ ސުރުޚީގައި
ޖަހާފައި އިނީ އެހެން. އެކަމަކު އެ ގޭސްފުޅީގައި ހުންނަނީ 6.2 ކިލޯ. އެހިސާބުން ވެސް ކުށްވެރިވާ ގޮތަށް މި
އޮންނަނީ. އެހާ ވެސް ބޮޑެތި ފުޅާ މާނަތަކެއް އެކުލެވޭ ގޮތަށް މި ފަދަ ބިލެއް ބައްޓަންކޮށްފައި ކުއްލިއަކަށް
ގެނެސްފައި، މި ބިލާ މެދުގައި އެއްވެސް މެންބަރަކު ބަހުސްނުކުރީމާ ހިތުގައި އުފެދޭ ވަހުމު ބޮޑުވާތީ އިރުއިރުކޮޅާ
އަޅުގަނޑަށް ވެސް މި ތެދުވެވެނީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެން، އަޅުގަނޑު ކުރިން ވެސް ދެންނެވިން އަބުރުގެ ވާހަކަ
އަޅުގަނޑުމެން މިހެން ދައްކާ އިރުގައި، ދާދި މިދާކަށް ދުވަހު ހިނގި ބޮޑެތި ކަންކަމުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު
ދައްކައިލަންޖެހޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެންމެ ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލާނަން، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް މި
ފުރުޞަތު އަނެއްކާވެސް ދެއްވީމަ. ސުޕްރީމް ކޯޓު ފަނޑިޔާރުން ބަދަލުވެގެން ދިޔަ ގޮތް. ކުއްލިއަކަށް، އޭ.ސީ.ސީގެ
ރައީސް ފަތިހެއްގައި ގޮސް ޖޭ.އެސް.ސީ ގެ ދޮރުމަތީގައި ހުރެ ދިއްކޮށްލި ސިޓީއަކުން ސުޕްރީމް ކޯޓު 3 ފަނޑިޔާރުން
ބަދަލުވެގެން ދިޔައީ ހުތުރު ގޮތަކަށް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ހުތުރު ގޮތަކަށް. ވަރަށް ހުތުރު؛ ތަފުސީލު
އަޅުގަނޑު ކިޔައިދޭކަށް ނެތިން. އެހެންނަމަވެސް، ވަރަށް ހުތުރުކޮށް ދިޔައީ. އާޚިރުގައި ނިމުނު އިރުގައި ދައުލަތުން މި
ބުނީ އެ މީހުން އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރޭ ގޯސްކޮންނެއް. ހަމަ އެ ދައުލަތުން މި ބުނަނީ. ދަޢުވާކުރެވޭ ވަރު ވެސް
ކަމެއް ނެތޭ. އެ މީހުންގެ އަބުރު ދިޔައީ. މަގާމު ދިޔައީ. މީގައި ބަދަލުގައި ކޯޗެއްތޯ ލިބޭނީ، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މިއީ
ދައުލަތަކުން ކުރާ ކަންކަން. މިއީ ވެރިން ކުރާ ކަންކަން. މި ގާނޫނަކު އެއްވެސް ވަރަކަށް ނެތް ދައުލަތުން ރައްޔިތެއްގެ
އަބުރަށް އަރައިގަންފިއްޔާ ހެދޭނެ އެއްވެސް ގޮތެއް. ދައުލަތް ހިމާޔަތްވެފައި މި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ވެސް އޭގެ ތެރޭގައި
ހިމެނޭ ގޮތުން. އަޅުގަނޑަށް މިތާ ކޮންމެ ވާހަކައެއް ވެސް ދެއްކޭ. އެހެންނަމަވެސް، އަބުރު ވާނީ އަބުރަށް އަޅުގަނޑު
ދެއްކިޔަސް، އަޅުގަނޑު ބޭރުގައި ދެއްކިޔަސް، ކޮމިޓީގައި ދެއްކިޔަސް، އެއީ އޮންނަންޖެހޭނެ ފުރުޞަތެއްގެ ގޮތުގައި
އަޅުގަނޑު ދެކެން. މި ކަންކަމަށް ޖަވާބުދޭން ޖެހޭނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. ވަރަށް އުފާވެއްޖެ، ޖޭ.އެސް.ސީ
ރައީސް ފިތައިލީމަ އަޅުގަނޑު ވަކިވެލަން. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
17

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސްނީ މުބާރިކަށް.
މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސްނީ މުބާރިކް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާދެ! މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މިވާ ނަމާއި އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހައް ގުގެ ބިލު، މި
ބިލު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވި ކަމަށް ޓަކައި، ބިލު ސްޕޮންސަރކޮށްދެއްވި ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުޙާއްމަދު އިސްމާޢީލަށް ޝުކުރު ދަންނަވަން. ހަގީގަތުގައި އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވަނީ މި ބިލު
އަޅުގަނޑުމެން މަޖިލީހުން ފާސްކުރަން އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްޗަށް ލާޒިމުވާ ފަދަ އެއް ބިލު މި ބިލަކީ. އެހެން މި
ދަންނަވަނީ މި ޤާނޫނުއަސާސީއަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށި އިރު ގާނޫނަކުން ބާރު ލިބިދީފައި ނުވާ ގޮތަށް ހުރި
ގަވާއިދުތަކަ ކަށް އަޅުގަނޑުމެން ގާނޫނަކުން ބާރު ލިބިދިން. އެއީ އާންމު ގަވާއިދުތަކުގެ ގާނޫނު ނުވަތަ އާންމުކޮށް މި
ކިޔާ ބެލެނިވެރިކަމުގެ ގާނޫނޭ މި ކިޔާ ގާނޫނަކުން އަޅުގަނޑުމެން އޭގައި ހިމެނޭ ޖަދުވަލުތަކުގައި ހިމެނޭ
ގަވާއިދުތަކަ ކަށް ބާރު ދިން. އެ ޖަދުވަލުތަކުގައި ހިމެނޭ ގަވާއިދުތަކާ ގުޅޭ ގާނޫނުތައް ހެދުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް
މަތިކޮށްފައި އޮތީ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ގާނޫނު ހެދުމަކީ. އެ ގޮތުން އޭގައި ހިމެނޭ، ޖަދުވަލުގައި
ހިމެނޭ އަޅުގަނޑު ހަނދާންވާ ގޮތުން ހަމައެކަނި މިހާރު ގާނޫނަކަށް ބަދަލުނުކުރެވި އޮތް ގަވާއިދަކީ އަބުރާ ބެހުމުގެ
ގަވާއިދު. އެހެންވީމާ، އެ އަބުރާ ބެހުމުން، އެއާ ގުޅޭ ގާނޫނެއް ވުޖޫދުކުރަން އެބަ ޖެހޭ. ކޮންމެ އަހަރަކުން އަހަރަކުން
މުއްދަތު ޖަހަމުން މި ދަނީ. މި ޖަދުވަލަށް މުއްދަތު އިތުރުކުރަމުން މި ދަނީ. ބާރު ދެމުން، ގާނޫނީ ބާރު ދެމުން. އެހެން
ކަމަށް ވާނަމަ މިފަދަ ގާނޫނެއް ވުޖޫދުކުރަން ޖެހިފައި މި އޮތީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ވެސް ގަބޫލުކުރަންޖެހޭ
ހަގީގަތެއް އެއީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 27 ވަނަ މާއްދާއިން ޚިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ މިނިވަންކަން ލިބޭ އިރު އެއީ ހައްދެއް
އިމެއްނެތި ލިބިދޭ މިނިވަންކަމެއް ނޫން. ހަމަ އެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 33 ވަނަ މާއްދާއިން ނަމާއި އަބުރު
ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ހައްގު ލިބިގެންދޭ. އެހެން ކަމަށް ވާ ނަމަ، ޚިޔާލުފާޅުކުރުމުގެ މިނިވަންކަމޭ ކިޔާފައި ގޮސް މީހެއްގެ
ނަމާއި އަބުރަށް އަރައިނުގަނެވޭނެ. އެއީ އޭނައަށް ލިބިދީފައިވާ މިނިވަންކަން ފަހަނައަޅައި އެ ދަނީ. އެހެން ކަމަށް ވާ
ނަމަ އެ ހާލަތުގައި އެ އަބުރަށް އަރައިގަނެވުނު މީހާއަށް އެކަމުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ބަދަލު ހޯދުމަށް މަގެއް
އޮންނަންޖެހޭނެ. ގާނޫނީ އިމުގެ ތެރެއިން އެ ކަން ކުރެވޭނެ މަގެއް ފަހިކޮށްދޭންޖެހޭނެ. ކީރިތި ޤުރުއާނުގައި އިންސާނީ
ކަރާމާތް ބަޔާންކުރައްވާފައިވަނީ ވަކި ބަޔަކަށް ލިބިދޭ އިމްތިޔާޒެއްގެ ގޮތުގައެއް ނޫން. އެއީ އިންސާނިއްޔަތަށް، ކޮންމެ
އިންސާނަކަށް ލިބިދޭ ހައްގެއް. ކީރިތި ރަސޫލާصلى اه عي وسم އަބުރުގެ މަގާމު އެއްވަރުކުރެއްވީ އިންސާނީ މުޖުތަމަޢުގެ އެންމެ ބޮޑަށް
ރައްކާތެރިކުރެވޭ މީހާގެ ފުރާނައާއި ލެޔާ. އެހެން ކަމަށް ވާ ނަމަ އިސްލާމްދީނުގައި އަބުރަށް ދީފައިވާ އަހަންމިއްޔަތުކަން
18

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގިގެން އެބަދޭ. އަޅުގަނޑުމެން މި ރާއްޖޭގައި ވެސް މި އަބުރު ރައްކާތެރިކުރުމާ ގުޅޭ، އަބުރާ
ބެހޭ ގާނޫނު، އާންމުކޮށް މި ކިޔާ ގޮތުން ގާނޫނުތަކެއް ހަދައި، ގާނޫނުތައް އުވައި ވެސް ލައިފި. ކްރިމިނަލައިޒް ކުރާތީ،
ޖިނާއީ ކުށަކަށް ހަދާތީ، އޭގެ ތެރެއިން އެ ދާތީ، އެއީ އޭރު އޮތް ބަހުސަކީ . މިހާރު މި ބިލު ފަރުމާކުރެވިފައި އޮތް
ގޮތުން އަބުރަށް އަރައިގަނެވޭ މީހާއަށް ބަދަލު ހޯދުމަށް ޓަކައި ކޯޓުން ބޭރުގައި ވާހަކަ ދެކެވިގެން ޙައްލު ނުލިބޭ ކަމަށް
ވާ ނަމަ، ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިގެން މަދަނީ ދަ ޢުވާއެއް ކޮށްގެން ބަދަލު ކޯޓުން ސާބިތުވާ ހާލަތުގައި ބަދަލު ނަގައިދޭ ގޮތަށް
ފަރުމާކުރެވިފައި މި އޮތީ. އަޅުގަނޑު ؛ ބައެއް އެމް.ޑީ.ޕީގެ މެންބަރުން ފާހަގަކުރައްވައިފި، މީގައި އަޅުގަނޑުމެން
ބަހުސަށް، ޕީ.އެން.ސީގެ މެންބަރުން މި ތަނުގައި ބަހުސްކުރަން ބޭނުންނުވެގެން ބިލު ހުށަހަޅާފައި ދަނީ ކަމަށް .
އެއްވެސްހާލެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން ބަހުސްކުރަން ބޭނުންނުވެގެން ނޫން. މި ސަރުކާރުގެ ލެޖިސްލޭޓިވް އެޖެންޑާގައި
ހިމެނިގެން ބިލުތައް ހުށަހެޅެމުން މި ދަނީ މި ދެންނެވި ގޮތަށް ގާނޫނީ ގޮތުން ހުސްކޮށް ހުރި ތަންތަން ފޫބެއްދުމަށް
ޓަކައި. އަޅުގަނޑު މި ފާހަގަކުރި ގޮތަށް އާންމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގައި، ޖަދުވަލުގައި ހިމަނާފައި ހުރި
ގަވާއިދުތަކަށް، އެ ގާނޫނު އުވައިލެވެން އަންނަނީ އެ ޖަދުވަލުގައި ހިމެނޭ ގަވާއިދުތައް ގާނޫނުތަކަކަށް ބަދަލުކުރެވިގެން.
އެ ގޮތުން އެންމެ ފަހުގެ ގަވާއިދެއް ގޮތުގައި މިހާރު ގާނޫނަށް ބަދަލުނުކުރެވި އޮތް ގަވާއިދަކީ އަބުރާ ބެހުމުގެ ބަދަލު
ނަގައިދިނުމާ ބެހޭ ގަވާއިދު. ދެން ހަމަ މި ތަނުގައި ވާހަކަ ދައްކަވަމުން ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ
ފާހަގަކުރެއްވީ، އެއްވެސްހާލެއްގައި ، އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއަށް އަލިއަޅުވައިލަން ބޭނުންވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ މީގައި
ފަނޑިޔާރުން ވަކިކުރަނީ ފަނޑިޔާރުން ސުލޫކާ ޚިލާފުވެގެން . ސުލޫކީ މައްސަލަ ބަލަނީ މަދަނީ މިންގަނޑުން. އެއީ
ޖިނާއީ މިންގަނޑަކުން ނޫން. މީހެއްގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް އުފުލައި، ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤެއް ކޮށް، އެ ކަމުގެ ހެކި
ހުރެގެން އެ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކުށެއް ނޫން. މި ރާއްޖޭގައި ފަނޑިޔާރުން ވަކިކޮށްފި . އެމް.ޑީ.ޕީގެ ވެރިކަމުގައި
ވެސް ފަނޑިޔާރުން ވަކިކޮށްފި . ފަނޑިޔާރުންގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ދަޢުވާ، ޖިނާއީ ތުހުމަތު ކޮށް، ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤު
ހިންގުމަށް ޓަކައި ވެސް ފޮނުވާފައި އެބަ ހުރި. ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ވެސް ވަކިކުރި. އެ ފަނޑިޔާރުންގެ
މައްޗަށް ވެސް ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް ހުށަހެޅި. އެހެންނަމަވެސް، ކޮން ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްޗަށްތޯ ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤު
ނިންމައި ދަޢުވާ އުފުލީ؟ އެމް.ޑީ.ޕީ ވެރިކަމުގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ވަކިކުރި ކޮން ފަނޑިޔާރެއްގެ މައްޗަށްތޯ ޖިނާއީ
ދަޢުވާ އުފުލައި، ތަހޙުޤީޤު ހިންގައި ޖިނާއީ ދަޢުވާ އުފުލައި ، ދައުވާކޮށްފައި އޮތީ ނުވަތަ ދަޢުވާ ސާބިތުވެފައި އޮތީ.
އެހެންކަމަށްވާ ނަމަ، އެއީ ހަމަ ސުލޫކީ މިންގަނޑަށް ބަލާފައި އެ ފަނޑިޔާރުން ވަކިކުރަންޖެހޭ ހާލަތު އޮތް ކަމަށް އޭރު
ޖޭ.އެސް.ސީއަށް ހަމަ ގަބޫލުކުރެވިގެން އެ އޮންނަ އިޖުރާތުގެ ތެރެއިން ވަކިކުރެވިގެން ދިޔައީ. މިހާރު ޖޭ.އެސް.ސީން
ހަމަ ފަނޑިޔާރުން ވަކިކުރުމުގައި ވެސް ޢަމަލުކުރަމުންދާ އުސޫލަކީ ސުލޫކާ ޚިލާފު ކަންތައްތަކެއް ކަމަށް
ފާހަގަކުރެވިއްޖެއްޔާ އެ އޮންނަ އިޖުރާތު ފުރިހަމަކޮށްފައި އެ ގޮތުގެ މަތީން ފަނޑިޔާރުން ވަކިކުރެވިގެން ދަނީ.
19

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އެއްވެސްހާލެއްގައި އެއީ ޖިނާއީ މިންގަނޑުން ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤެއް ކޮށް، ޖިނާއީ ކުށެއްގައި ދަޢުވާކުރެވޭވަރަށް ހެކި ހުރުން
ލާޒިމުވެގެނެއް ނުދޭ އޭގައެއް. ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައެއް ނެތް. ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ،
ފަނޑިޔާރުން ވަކި ކޮށްފައި އޮންނަނީ އަސާސެއް ނެތް ތުހުމަތުތަކުގެ މައްޗަށް ކަމަށް ބިނާކޮށް ދައްކާ ވާހަކައަކީ
އެއްވެސް އަސްލެއް ނެތް ވާހަކައެއް. ޖިނާއީ ތަޙުޤީޤުކުރާ އިދާރާއަށް ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް އުފުލައިގެން ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް
ސާބިތުކުރެވޭނެ ވަރުގެ ހެކި ނެތުމަކީ އެ މީހެއްގެ މައްޗަށް މަދަނީ މިންގަނޑުން ބަލައި، އެ މީހަކާ މެދު ތައުދީބީ
ފިޔަވަޅެއް އެޅުމަށް ނުވަތަ ސުލޫކީ މައްސަލައެއް ބަލައި ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ހުރަހެއް ނޫން. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޝަރުއީ
ކޯޓުތަކުން، މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން ނިންމާފައި ހުރި ނިންމުންތަކުގެ ވެސް އެ ކަން ވަރަށް ސާފުކޮށް ބަޔާންކޮށްފައި
އެބަ އޮތް. އެހެންވީމާ، އެ މިންގަނޑުގެ ތެރޭގައި ކޮށްފައި ހުރި ކަންތައްތަކެއް. އޭގެ ހަގީގަތް ނުބަލައި، ރައްޔިތުންނަށް
ހަގީގަތް އުޅޭ ގޮތަށް ދައްކާ ވާހަކަތައް މިއީ. އެހެންވީމާ، މިފަދަ ވާހަކަތައް ދެއްކުމުން ދުރުވާންޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން.
އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އެ ކަން ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވީ. މި ގާނޫނު، މި ބިލުގައި ހުރި ބައެއް ކަންތައްތައް ކޮމިޓީ
މަރުޙަލާގައި ހަމަ ކަމާ ބެހޭ ދާއިރާތަކުގެ ފަރާތްތަކާ އެކީ މަޝްވަރާކުރެވިގެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ، އެ ކަންކަމަށް
ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް ގެނައުމަށްފަހުގައި ކޮންމެހެންވެސް ފާސްކުރަންޖެހޭ މުހިންމު ބިލެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑު ހަމަ
ފާހަގަކުރަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރަށް.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ހަގީގަތަށް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ މި ބިލަށް ވާހަކަ ދައްކާ އިރު ވާހަކަ ދައްކަން .
ހަގީގަތަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއީ ރަސްމާލެ މަޝްރޫޢު ހިންގުމަށް ޓަކައި އަލައްބާރުގެ ވާހަކަ މި ތަނުގައި
ދެއްކިޔަނުދިނުމަށް ޓަކައި ހުށަހަޅާ ބިލެއް. މީގެ ކުރީގައި ވެސް މި ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑުމެން އަޑުއެހިން. މިކަހަލަ
ކިތަންމެ ވާހަކައެއް މި ތަނުގައި ދެއްކި ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން އަޑުއެހިން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އަބުރާ ބެހުން މިއީ
ބޮޑު ކުށަކަށް ހަދައި، ޖޫރިމަނާކޮށް ޖަލަށްލެވޭނެ، މަދަނީ ގޮތުން ބޮޑެތި އަދަދުތަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭ ގޮތަށް މި ބިލު
މިފަހަރު ފަރުމާކޮށްފައި އޮތް ގޮތަށް ބަލައިލާ އިރު ވެސް އަދި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ވެސް، ދެން
ތިބި ފަރާތްތަކަށް މި ބިލުން އަދަބު ލިބޭ ގޮތަށް މާއްދާތައް އެކުލަވައިލެވިފައި ހުރި ގޮތަށް ބަލައިލީމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް
އެބަ އެނގޭ އެކަން ހުއްޓުވަން ކުރާ ކަމެއްކަން. ރަސްމާލެ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން ވިއްކަ އިލާފައި، ތިޔަ
20

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ވިއްކައިލީ ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން ހިއްކި ތަނެކޭ ބުނީމާ، އެއީ އަބުރާބެހުން ކަމުގައި ކަނޑައަޅައި، މީހެއްގެ
އަބުރަށް އަރައިގަތުން ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މީހެއްގެ އި ޙުތިރާމު ގެއްލުވައިލުން ކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މީހަކު
ޖޫރިމަނާކުރުމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުން ބިރުދައްކަން ހުށަހަޅާފައި އޮތް ބިލެއް މި ބިލަކީ . އެ ނޫން އެއްވެސް މަގުސަދެއް
މިއަކު ނެތް. ކުއްލިއަކަށް މި ދަނޑިވަޅުގައި މި ބިލު މި ތަނަށް އުފަން މި ކުރީ ރައްޔިތުން ބިރުދައްކަންވެގެން .
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ މިއީ އެ ޒަމާނެއް ނޫން. މިހާރު އަބުރާ ބެހިގެން ރައްޔިތުން ޖަލަށް ލެވޭނެ، ރައްޔިތުން ބޮޑެތި
އަދަދުތަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެ ކަމަށް ހީކޮށް މިކަހަލަ ބިލުތައް ފާސްކުރުމަކީ އެއީކީއެއް އޭގެ ނަތީޖާއެއް ނެރެވޭނެ
ކަމެއް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޙަސަން ކުރުސީ ޖަލަށް ނުލެވިގެން ތި އުޅެނީ ކިހިނެއްވެގެންތޯ؟ ޙަސަން ކުރުސީ
ޖަލަށް ލެވޭނެ ގޮތެއް އެބަ އޮތްތޯ؟ ޙަސަން ކުރުސީއަށް ދަޢުވާކުރެވޭނެ ގޮތް އެބަ އޮތްތޯ؟ ކިހިނެއްތޯ އެ ކަން
ހުއްޓުވާނީ؟ ކިހާ މަސައްކަތެއްތޯ ކުރީ؟ ހޯމްލޭންޑް ސެކިއުރިޓީ މިނިސްޓަރު މިހާރު އަނގައިން ވެސް ނުބުނޭ. އެކަމާ
އުޅެއުޅެ އެ ކަން ނުވެގެން ހުއްޓައިލައިފި. އެހެންވީމާ، މިއީ އެ ޒަމާން. މިއީ އޭރެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިހާރު
ރައްޔިތުންގެ ހައްގުތަކަށް އަރައިގަންނަ މީހުންގެ ވާހަކަ ރައްޔިތުން ދައްކާނެ. ރައްޔިތުންނަށް ވަޢުދުވެ އެ ވަޢުދު
ނުފުއްދޭ މީހުންގެ ވާހަކަ ދައްކާނެ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގޭ ބޮޑެތި ކޮރަޕްޝަނާއި ފަސާދަ ހުއްޓުވުމަށް ޓަކައި އެ ވާހަކަ
ރައްޔިތުން ދައްކާނެ. ކޮރަޕްޝަނުން މަގުފަހިވާ ގޮތަށް ހިންގޭ ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތަކުގެ ވާހަކަ ރައްޔިތުން ދައްކާތީ، އެ
ކަން ހުއްޓުވުމަށް ޓަކައި އަބުރާ ބެހެނީ ކަމަށް ބުނެ، އަބުރުގެ ގާނޫނެއް މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅައިގެން ތިޔަ ކަންތައް ތިޔަ
ކުރައްވަނީ. މީގެ ކުރީގައި ވެސް އަބުރުފުޅު ފަންޑުހަދައިގެން ރާއްޖެ ޓީވީ ތިން މިލިއަން، އެތައް މިލިއަން ރުފިޔާއަކުން
ޖޫރިމަނާކުރި ނޫންތޯ. އެ ކަން ހުއްޓުވުނުތޯ؟ އެ ކަން ހުއްޓުވުނުތޯ މިއަދު؟ އެ ކަމެއް ނުހުއްޓުވެ އެއް ނޫންތޯ؟ ހަމަ އެ
ކަން ކުރިއަށް ދިޔައީ ނޫންތޯ؟ ހަގީގަތަކީ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ހަމަ މީހަކު ތަނެއްގައި ހުއްޓާ އެ މީހެއްގެ އަބުރަކަށް
މީހުން އަރައެއްނުގަންނާނެ. ހަމަ މީހަކު ރަނގަޅު ގޮތުގައި ހުއްޓަ ؛ ދެން ހަމަ ދީނުމުގައި މި ކަން އޮތް ގޮތޭ،
ދީނުގައި؛ އާދެ! ދީނުގައި މި ކަން އެބަ އޮތް މިހެން. އެހެންނަމަވެސް، ދީނުގައި އޮތީކީއެއް ހިތުހުރި ގޮތަކަށް
ރައްޔިތުންނާ ދޭތެރޭ ކަންތައް ކުރާ މީހުންގެ ވާހަކަ ނުދައްކާކަށް ނޫން. ހިތުހުރި ގޮތަކަށް މި ރައްޔިތުންގެ
ކަންތައްތައް ، ހިތުހުރި ގޮތަކަށް ރައްޔިތުންނާ ދޭތެރޭ ކަންތައްކުރާ މީހުންގެ ވާހަކަ ނުދައްކާކަށް ނޫން. ދީނުގައި އެ
ކަން އޮންނަ އިރުގައި މެނިފެސްޓޯ ހިފައިގެން ރައްޔިތުން ކައިރިއަށް ވޯޓުލާން، ވޯޓު ހޯދަން އަންނަ ގޮތަށް ދީނުގައި
އެބަ އޮތްތޯ؟ އެގޮތަށް އައިސް ރައްޔިތުންނަށް ވަޢުދުވެ، ބޮޑެތިސިންގާ ވަޢުދުވެފައި އެ ކަންކަން ނުކޮށް ދެން ތިޔަ
ބެހެނީ އަބުރާއޭ ބުނީމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ކިހިނެއްތޯ މި ކަން ހުއްޓުވާނީ. ކީއްވެތޯ އަމިއްލައަށް އައިސް
ވަޢުދުތަކެއް ވީ ރައްޔިތުންނަށް ކޮށްދޭނަމޭ ކިޔާފައި. އެ ވަ ޢުދުތައް ނުފުއްދުނީމަ އެ ވާހަކަތައް ރައްޔިތުން ދައްކާނެ
ނޫންތޯ. ގައުމު ބަނގުރޫޓުކޮށްލާފައި ނޮޅައި، ކައި، ވީދާ ހުސްކޮށްލާފައި ދެން މި ވިއްކައިލަނީ ފަޅުތަކާއި ފަރުތަކާ.
21

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ފަޅުތަކާއި ފަރުތަކާ ވިއްކައިލާ ބަހައްޓާފައި ދެން އެ ވިއްކާ ވާހަކަ ދެއްކީމާ ތިޔަ ހަދަނީ ގޯހެކޭ ބުނިމާ މި ވަނީ
އަބުރަށް އަރައިގަތީ ކަމަށް. މިކަހަލަ އިޙުތިރާމެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމެއް ނޫން. މިއީކީ
އިޙުތިރާމުކުރުމެއް ނޫން. މިއީ އިޙުތިރާމު ލިބިގަތުމެއް ވެސް ނޫން. މިއަކަށް ނުކިޔާނެ އެއެކޭ. އެހެންވީމާ، މި
ލެވެލްއަށް ގައުމުގެ ހާލަތު ދިޔައިމަ ރައްޔިތުން ނުކުމެ މުޒާހަރާ އެ ކުރަނީ. ރައްޔިތުން ނުކުމެ ދޮގުހަދާ ވާހަކަ އެ
ދައްކަނީ. ރައްޔިތުން ނުކުމެ ދޮގުހަދާ މީހަކާ ދިމާލަށް ދޮގުވެރިއެކޭ ބުނުން އެއީ މިއަދު ކުށަކަށް ހަދަން މި އުޅެނީ.
ދޮގުހެދީމާ ދޮގުހަދާ ވާހަކަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކާކަށް އޮޅުވައިލަންތޯ މި އުޅެނީ ؟ ހެއްދެވި ފަރާތް ދެކެ
ބިރުނުގަންނަނީތޯ؟ ކާކަށްތޯ އޮޅުވައިލަން ތި އުޅުއްވަނީ؟ އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ކަންކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، މިއަދު
ކޮށްގެންނެއް ސަލާމަތްވާނެ ކަމަކަށް ހީކުރާނެ ކަމެއް ނެތް. ބާކީ އޮތީ 2 އަހަރު. އިރާދަކުރެއްވިއްޔާ އެމް.ޑީ.ޕީގެ ދެން
އަންނަ ވެރިކަމެއްގައި އަޅުގަނޑުމެން މިކަހަލަ ރައްޔިތުންގެ ހައްގުތަކަށް އަރައިގަންނަ ބިލުތައް ބަދަލުކުރާނަން. ދެން
އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގެ އެމް.ޑީ .ޕީގެ ކެންޑިޑޭޓު ވާނީކީ ރައީސް މުޢިއްޒެއް ނޫންކަމެއް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
وَل ساََّل مُ علََْي كُْم.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އާދެ! މި ބިލުގައި އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ކަނޑައެޅިފައި އޮތް ވަގުތު ހަމަވީ. އާދެ!
އެހެންވީމާ، މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑު މި ބިލުގެ ބަހުސް މެދުކަނޑައިލާނަން. މެދުކަނޑައިލާފައި ދެން، މިހާރު
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެ 4 ގަޑިއިރު ގެ ތެރެއިން އެމް.ޑީ.ޕީއަށް މި ލިބިވަޑައިގަންނަވަނީ 35 މިނެޓު. އެ 35 މިނެޓު
ހަމަވީމާ އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ މިހާރު އެމް.ޑީ.ޕީއަށް ލިބިވަޑައިގެންނެވި ވަގުތު ހަމަވީއޭ. މިއަދު އަޅުގަނޑު ދެން
ދާނީ ކޮމިޓީ ރިޕޯޓަށް.
9. ކޮ މިޓީތަކުން ހުށަހަޅާ ކަންކަން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! -9.1 ގާނޫނު ނަންބަރު 25/2019 (އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު މުޅި
މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
ޙަސަން ވަޙީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު 25/2019 (އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް
އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ މަސައްކަތް މުޅި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައި ވަނީ 2 ނޮވެންބަރު 2026
22

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އަދި 16 ނޮވެންބަރު 2026ގައި ބޭއްވުނު މި އަހަރުގެ މުޅި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީގެ 5 އަދި 6 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި. މި
ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް އިޤުތި ޞާދީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުމަށް ފާސްކޮށް، އެ ކޮމިޓީން ނިންމި ގޮތަށް މުޅި މަޖިލީހުގެ
ކޮމިޓީން ވަނީ ބިލު ފާސްކޮށްފައި. އެހެންކަމުން، މި ބިލާ މެދު މަޖިލީހުން ރިއާޔަތްކޮށްދެއްވަ އި ގޮތެއް ނިންމެވުމަށް
ޓަކައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަން. މި ބިލަށް
އެއްވެސް އިޞްލާޙެއް ލިބިފައެއް ނުވޭ. މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރުމަށް ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ ޖުމުލަ 1 ގަޑިއިރު. އެއީ
ޕީ.އެން.ސީ 38 މިނެޓު، އެމް .ޑީ.ޕީ 9 މިނެޓު، އެމް.ޑީ.އޭ 3 މިނެޓު، ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ 3 މިނެޓު، އެމް.އެން.ޕީ 3
މިނެޓު، ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 2 މިނެޓު. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް
އެދިވަޑައިގެންނެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މަޢުރޫފް ޛާކިރު.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ގާނޫނަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ހުށަހެޅި އިޞްލާޙު،
ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން މި ގެނައި އިޞްލާޙަށް އަޅުގަނޑުމެން ނަޒަރުކޮށް ބަލާ އިރުގައި އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަނެއްކާ
ވެސް މިއަދު އަޅުގަނޑު ދައްކަން މި ޖެހެނީ ހަމަ ކުރިން ދެއްކި ވާހަކަ. ބޭނުމެއް ނެތް ބަދަލުތައް ގާނޫނުތަކަށް ގެންނަ
ވާހަކަ. މިއީކީ އިޞްލާޙެއް ވެސް ނޫން. ހެޔޮ ބަދަލެއް ވެސް ނޫން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ގެނެވޭ ބަދަލުތަކުން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސް ނަތީޖާއެއް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ނުލިބޭ. ކީއްކުރަންތޯ މިހާރުގައި އޮތް އާމްދަނީން
ޓެކުސް ނެގުމުގެ ގާނޫނަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަދަލެއް ގެންނަނީ؟ މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ތައާރަފު މި ކުރާ އެއްވެސް
އިންވެސްޓްމެންޓަކުން، އެއްވެސް ވިޔަފާރިއަކުން ދައުލަތަކަށް ޓެކުހެއް ނުލިބޭ. އާމްދަނީއަކުން ޓެކުހެއް ނުލިބޭ.
ހިލޭސާބަހަށް ފަރުތަކާއި، ފަޅުތަކާއި، ދިވެހި ރައްޔިތުންގެ ފައިސާއިން ހިއްކާފައި ބަހައިލަނީ. ޓެކުހެއް ނުލިބޭ. ޓެކުސް
ނުލިބޭ ގޮތަށް އިންވެސްޓްމަންޓުތައް ރާއްޖެއަށް ގެނެސް، އިންވެސްޓުކުރާ ފަރާތަށް ހުރިހާ މަންފާއަކާއި ފައިދާއެއް ލިބޭ
ގޮތަށް ތަންތަން ބަހައިލާފައި، ދެން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އާމްދަނީން ޓެކުސް ނެގުމުގެ ގާނޫނަށް ކިތަންމެ ބަދަލެއް
ގެނެޔަސް ޓެކުސް އިތުރުވާނެތޯ ؟ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިއަދު 2027 ވަނަ އަހަރު ހުށަހަޅާފައި އޮތް ބަޖެޓަށް ބަލައިލީމަ
ވެސް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ޓެކުހުން ލިބުނު އާމްދަނީ ނޫން އާމްދަނީއެއް ލިބޭނެ އެއްވެސް ގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް
ފެންނާކަށް ނެތް. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ މީގެ ކުރީގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހުންނާނީ ޓެކުސް ލިބޭ
ގޮތަށޭ ގާނޫނުތައް ފާސްކޮށްފައި. އަދި ވިޔަފާރިތަކާއި އިންވެސްޓްމެންޓުތައް ފުޅާކޮށްފައި ވެސް ހުރީ ޓެކުސް ލިބޭ
ގޮތަށޭ. މިހާރު އެ ހުށަހެޅެނީ، ރަސްމާލެ ޕްރޮޖެކްޓަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލިޔަސް 99 އަހަރުން ސަރުކާރުން ބުނާ 20
23

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ބިލިއަން ރުފިޔާ އެ ފަރާތުން އިންވެސްޓުކުރީމާ ދައުލަތަށް މި ލިބެނީ އެންމެ 3 ބިލިއަން ރުފިޔާ. ރުފިޔާ. އެވެސް އޭގެ
ވިޔަފާރިއަކުން، އެ ވިއްކާ ޕްރޮޕަރޓީއަކުން ލިބޭ 10%ގެ ވާހަކަ އެ ދައްކަނީ. އެއްވެސް އާމްދަނީއަކުން ޓެކުހެ އް
ނުލިބޭ. ނ. އަތޮޅުގައި ހިންގާ މަޝްރޫޢަކުން ވެސް އާމްދަނީއަކުން ޓެކުހެ އް ނުލިބޭ. އެ ތަން ވެސް އެ އޮތީ
އެސް.އީ. ޒެޑަށް ލާފައި. އެސް.އީ.ޒެޑަށް ތަނެއް، އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ސްޕެޝަލް އިކޮނޮމިކް ޒޯނު ގަ އުމުތަކުގައި
ހަދަނީ އެ ގައުމުތަކުގެ ބިމުގައި ބޭނުންކުރާނެ ބިން ބޮޑުވެފައި، ވަޒީފާ އަދާކުރާނެ ނުވަތަ ވަޒީފާ ނެތް އާންމުން
ގިނަވީމާ އެ މީހުންނަށް އެ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ޓަކައި. އެކަހަލަ ގައުމެއް ނޫން ދިވެހިރާއްޖެއަކީ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި މި
އުޅެނީ ދިވެހިންނަށް ވެސް ދިވެހިން، ހުރިހާ ދިވެހިންނަށް ވަޒީފާ ދީގެން ވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ބޭރު މީހުން ނުލައި
ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިންޑަސްޓްރީ ހިންގޭކަށެއް ނެތް. އެހެންނަމަވެސް، މިސާލަކަށް ބަނގުލަދޭޝް، ސްރީލަންކާ،
އިންޑިއާގައި އެ ތަންތަނުގެ އަން-އެމްޕްލޯއިމަންޓު ރޭޓު ބޮޑުވީމަ އެ ތަންތަނުގެ ސްޕެޝަލް އިކޮނޮމިކް ޒޯނު ހަދައިގެން
އެކަހަލަ ލުއި ބޭރުގެ އިންވެސްޓަރުންނަށް ދީގެން އެ ކަންކަން ކުރަނީ. އަދި ޓެކުހުން ލުއިތައް ދީގެން. ބިމުގެ އަގަކީ
ދިވެހިރާއްޖެއާ އި އެ ތަންތަނާ އަޅައި ބަލާ އިރުގައި ވަރަށް ކުޑަކުޑަ އެއްޗެއް. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ބިމުގެ އަގަކީ ދުނިޔޭގެ
އެހެން އެއްވެސް ގައުމެއްގައި ބިމުގެ އަގު ނެތްވަރުގެ އަގު ބޮޑު ބިމެއް. އަޅުގަނޑުމެންގެ އެންމެ ސްކާސް ރިސޯސަކީ
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، ބިން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ބިން ހިއްކާފައި އަޅުގަނޑުމެންގެ
ދައުލަތުން އެތައް ބިލިއަން ރުފިޔާއެއް ހޭދަކޮށްފައި، އެ ލާރިކޮޅު އަޅުގަނޑުމެން މި ދުއްވައިލަނީ. އެ ލާރި
ބޭކާރުގޮތުގައި ދުއްވަ އިލާފައި ހިލޭ ހިސާބަށް މި ދެނީ ބޭރުގެ އިންވެސްޓަރުންނަށް އެ މީހުން ބޭނުން ސަކަރާތެއް އެ
ތަންތަނުގައި ޖަހަން އަދި އޭގެއިން އާމްދަނީން ޓެކުސް ނުލިބޭ ގޮތަށް. މިކަހަލަ ކަންކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް،
އަޅުގަނޑުމެން، މި ސަރުކާރުން ކުރާތީ އަޅުގަނޑުމެން އެ ވާހަކަ މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވާ
ވާހަކައަކީ، އިޚުލާސްތެރިކަމެއް، ހެޔޮ ނިޔަތެއް އޮވެގެނެއް ނޫނޭ މި ގާނޫނުތަކަށް މި ބަދަލު ގެންނަނީއެއް. ރައްޔިތަކަށް
މީގެއިން ފައިދާއެއް ނުލިބޭ. ހުރިހާ ފައިދާއެއް މި ލިބެނީ މުޙައްމަދު މުޢިއްޒަށޭ. ދެން މި ވާހަކަ ބުނީމާ އެއީ އަބުރަށް
އަރައިގެން ކަމަށް ކަނޑައަޅަންވީ. ކިހިނެއްތޯ މި ކަން ކުރާނީ؟ ކާކުތޯ ބުނީ ވެރިކަމާ ހަވާލުވާށޭ މި ކަންކަން ނުވީމަ
ނުވާވަރުން. ނުވަންޏާމު އިސްތިއުފާދީފައި ދީބަލަ؛ ރައްޔިތުން، ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެން ހޮވި މަގުސަދު އަޅުގަނޑުމެން
ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގައި މި ދަނީ ހާސިލުކުރަމުން. ރަށްރަށުގެ ރައްޔިތުން އެ ތިބީ އުފަލުން އަޅުގަނޑުމެން
މަޖިލީހުގައި މި ވާހަކަތައް އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ، ދައްކާތީ ވެ. ހީވަނީތޯ ރައްޔިތުން ކަންބޮޑުވެ އޭ. ނުވޭ. އެހެންވީމާ،
މިފަދަ ބިލުތައް ހުށަހަޅައިގެން މިއިން ނަތީޖާއެއް ނުނިކުމޭ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ދެއްވި
ފުރުޞަތަށް.
24

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އިތުރު އެއްވެސް މެންބަރަކު މި ރިޕޯޓަށް ވާހަކަފުޅުދައްކަން
އެދިވަޑައިގެންފައެއް ނެތް. އެހެންވީމާ، މިހާރު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 95 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން
ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ވަޙީދު ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ގާނޫނު ނަންބަރު
25/2019 (އާމްދަނީން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ ތިންވަނަ ކިޔުން އިއްވަން. އާދެ!
މިހާރު މި ދަނީ،
-9.2 ގާނޫނު ނަންބަރު 10 /2011 (މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު
މުޅި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 10/2011)މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ
ޤާނޫނު(އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ މަސައްކަތް މުޅި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ކުރިއަށްގެންގޮސްފައި ވަނީ 2 ނޮވެންބަރު
2026 އަދި 16 ނޮވެންބަރު 2026ގައި ބޭއްވުނު މި އަހަރުގެ މުޅި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީގެ 5 ވަނަ އަދި 6 ވަނަ
ބައްދަލުވުމުގައި. މި ބިލު ދިރާސާކުރުމަށް އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުމަށް ފާސްކޮށް އެ ކޮމިޓީން ނިންމި ގޮތަށް މުޅި
މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ވަނީ މި ބިލު ފާސްކޮށްފައި. އެހެންކަމުން މި ބިލާ މެދު މަޖިލީހުން ރިއާޔަތްކޮށްދެއްވައި ގޮތެއް
ނިންމެވުމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން މި ރިޕޯޓު ހުށަހަޅަން. މި
ބިލަށް 3 އިޞްލާޙު ލިބިފައި ވޭ. މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރެއްވުމަށް ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ ޖުމުލަ 1 ގަޑިއިރު. އެއީ
ޕީ.އެން.ސީ 38 މިނެޓު، އެމް.ޑީ.ޕީ 9 މިނެޓު، އެމް.ޑީ.އޭ 3 މިނެޓު، ޖުމްހޫރީ ޕާޓީ 3 މިނެޓު، އެމް.އެން.ޕީ 3
މިނެޓު، ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް 2 މިނެޓު. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް
އެދިވަޑައިގެންނެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އިއްޒަތްތެރި އެއްވެސް
މެންބަރަކު މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންފައި ނުވާތީ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 95 ވަނަ
މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ
ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު 10 /2011 (މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް
އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލުގެ 3 ވަނަ ކިޔުން އިއްވަން.
-9.3 ގާނޫނު ނަންބަރު 3/2010 (ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު އިޤުތިޞާދީ
ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް ނިންމި ގޮތުގެ ރިޕޯޓު. މި ރިޕޯޓު މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވާނީ އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ
މުގައްރިރު ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަލީ ފަޒާދު.
25

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ފުވައްމުލަކު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަލީ ފަޒާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ގާނޫނު ނަންބަރު 3 /2010 (ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް
އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅުއްވި ބޭނުމެއް ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިފައި ވަނީ
ޓެކްސް ދައްކާ ފަރާތްތަކުން ދައްކަންޖެހޭ ޓެކްސްގެ އަދަދު މީރާއިން ކަނޑައަޅަ އި، އެފަދައިން ކަނޑައަޅާ އަދަދުތަކާ
މެދު އިއުތިރާޒު ކޮށް، މީރާގެ ނިންމުން ޓެކްސް އެޕީލް ޓްރައިބިއުނަލްގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ހާލަތުގައި އިސްތިއުނާފުގެ
އެފަދަ މައްސަލަތައް ހުށަހެޅުމުގެ ކުރިން މީރާއަށް ދައްކަންޖެހޭ އަދަދު ކަނޑައެޅުމުގައި އިންސައްތައެއް ކަނޑައެޅުމަށް
ހުށަހަޅާފައިވާ ބިލެއް. ގާނޫނު ނަންބަރު 3 /2010 (ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު
ކޮމިޓީން ދިރާސާކޮށް އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީގެ މި އަހަރުގެ 26 ވަނަ ބައްދަލުވުމުގައި ކޮމިޓީގައި ހާޒިރުވެ ވޯޓުގައި
ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މި ބިލު ހުށަހަޅައިފައިވާ ގޮތަށް ކޮމިޓީން ވަނީ ފާސްކޮށްފައި. ވީމާ، ގާނޫނު
ނަންބަރު 3/2010 (ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލާ މެދު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
ރިއާޔަތްކޮށްދެއްވަ އި، ގޮތެއް ނިންމުމަށް ޓަކައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 122 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން
މި ރިޕޯޓު މި މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މި ބިލަށް އެއްވެސް އިޞްލާޙެއް ލިބިފައެއްނުވޭ. މި ރިޕޯޓަށް ބަހުސްކުރެއްވުމަށް
ކަނޑައެޅިފައި ވަނީ ޖުމުލަ 1 ގަޑި އިރު. ޕީ.އެން.ސީ 38 މިނެޓު، އެމް.ޑީ.ޕީ 9 މިނެޓު، އެމް.ޑީ.އޭ 3 މިނެޓު، ޖުމްހޫރީ
ޕާޓީ 3 މިނެޓު، އެމް.އެން.ޕީ 3 މިނެޓު، ވަކި ޕާޓީއަކަށް ނިސްބަތްވެވަޑައިނުގަންނަވާ ކޮންމެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް
2 މިނެޓު. ވާހަކަފުޅުދެއްކެވުމަށް އެދިވަޑައިގެންނެވުމަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފުރުޞަތު ހުޅުވައިލަން. ކެންދޫ
ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު.
ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފް ޛާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު މި ރިޕޯޓަށް އެއްޗެއް ބުނުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު ހަމަ މިއަދުގެ އެޖެންޑާއަށް މި
ވާގޮތެއް އަޅުގަނޑަށް ނޭނގޭތީވެ، އެ ވާހަކަ އެބަ ހިއްސާކޮށްލަން ބޭނުންވޭ. ބައެއް އައިޓަމުތައް ކުއްލި ކުއްލިއަށް ދޫވެ
ބާކީވެ އަނެއްބައި އައިޓަމުތައް ފުންމާލައިގެންގޮސް މި ވާގޮތެއް އަޅުގަނޑަކަށް ނޭނގޭ. މިއީ އާންމުކޮށް މި ތަނުގައި
ކަން ހިނގާގޮތެއް ނޫން. ކިހިނެއް، ކިހިނެއްވެގެން ތި އުޅެނީ؟
26

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ހަމަ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދާއި އެއްގޮތަށް މި ގެންދަނީ އިނގޭތޯ. އާދެ! ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު.
(ނިޒާމީ މައްސަލަ)
ވައިކަރަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙުސައިން ޒިޔާދު ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަޅުގަނޑު ހަމަ ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް؛ އަޅުގަނޑު ވެސް ފެށުނީއްސުރެ މަޖިލީހުގައި މި އިންނަނީ
މިތާނގައި މިއަދު ހެނދުނުއްސުރެ. މިއަދު ވެސް އެބައިން ހަމަ އިއްޔެ ހުށަހަޅަން ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކުޅުދުއްފުށި
އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރެއް ބިލެއް ހުށަހަޅަން. އިއްޔެގައި ވިދާޅުވީ ވަޑައިގެން ނެތީމަ ހުށަނޭޅީއޭ. މިއަދު އެ ބިލު ވެސް
ނެތް. އެއީ އެޖެންޑާ ނަންބަރު 6.2. އެހެން ގޮއްސަ އެބައިން ބަޖެޓު ބަހުސް ވެސް ހިމެނިފައި. މިއިން އެއްވެސް
ކަމަކަށް ވީ ގޮތެއް އަސްލު ހަގީގަތުގައި ރައީސް، އަޅުގަނޑަކަށް ސާފެއްނުވޭ. އަޅުގަނޑު ވެސް މިތާ މި އިންނަނީ.
އެހެންވީމާ، ކުއްލިއަކަށް ކޮމިޓީ ރިޕޯޓުތަކަށް ދިޔައިމަ އެޖެންޑާ ނިމުނީ ކަމަށް ބަލާފައި، އަޅުގަނޑުމެން މިހިރީ މި
ބިލުތަކަށް ބަހުސްކުރަން ތައްޔާރުވެފައި. އެއީ ނިޒާމީ ނުކުތާ އަޅުގަނޑު މި ނެގީ މި ކަން ހިނގާގޮތް އަޅުގަނޑަށް
ސާފުނުވާތީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު، ނެންގެވި ނިޒާމީ ނުކުތާއާ ގުޅޭ ގޮތުން ދަންނަވަން އޮތީ، މީގެ ކުރިން ވެސް މަޖިލީހުގައި
ޢަމަލުކުރަމުން އައި ގޮތެއް އެއީ. އަދި އެ ކަން އެގޮތަށް ކުރުމަށް މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދު ތަންދޭތީ މީގެ ކުރިން ވެސް
އެކަން ކުރައްވާފައި އޮތީ. އެހެންވީމާ، އެ އުސޫލާ އެއްގޮތް ވާ ގޮތުގެ މަތީން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. ނިޒާމީ ނުކުތާއެއް
ކަމަށް ބަލައިގަނެވޭކަށް ނެތް. އިތުރު ބޭފުޅަކު އެދިވަޑައިގެންފައެއް ނެތް މި ރިޕޯޓުގެ ބަހުސްގައި
ބައިވެރިވެވަޑައިގަންނަވާކަށް. އެހެންވީމާ، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 95 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން
ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ފުނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މަމްދްޫޙ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު
3/2010 (ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލުގެ 3 ވަނަ ކިޔުން އަޅުގަނޑު އިއްވަން.
7. ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ގެ ބަ ހުސް
27

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑު އަނެއްކާ އެނބުރި މި ދަނީ،
-7.1 ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގަވާއިދުގެ 235 ވަނަ މާއްދާގައި ވާ ގޮތުގެ މަތީން 2027 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ
ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބަހުސް ކުރިއަށްގެންދިއުމަށް. ބަޖެޓު ބަހުސްގައި މިހާތަނަށް ޖުމުލަ 26 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން
ވަނީ ވާހަކަފުޅުދައްކަވާފައި. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އޭދަފުށި ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމަށް.
އޭދަފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ސަލީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
.` އާދެ! 2027 ވަނަ އަހަރަށް ކަނޑައެޅުނު ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވެސް އެއްޗެއް ދަންނަވައިލާނަން.
މި ބަޖެޓުގެ، އެންމެ ފުރަތަމަ ވެސް އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އޮތީ، ހަގީގަތުގައި ވެސް މި ބަޖެޓަކީ ހަމަ ވަރަށް މުހިންމު
ބަޖެޓެކޭ. އެއީ ބަޖެޓު މުހިންމުވީ ހަގީގަތުގައި އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތާރީޚުގައި ވެސް ބަޖެޓެއް ނެތް ފަހަތަކަށް
އައިސްފައެއް. އަބަދު ވެސް ދާނީ އެއް ބިލިއަން ވިޔަސް، ދެ ބިލިއަން ވިޔަސް، ތިން ބިލިއަން ވިޔަސް، ހަތަރު
ބިލިއަން ވިޔަސް އަދި ދިހަ ބިލިއަން ވިޔަސް ބަޖެޓު މައްޗަށް ދާނީ. އެހެންވީމާ، މި ފަހަރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް
ގާތްގަނޑަކަށް މި އޮތީ ހަތަރު ބިލިއަން ރުފިޔާ އުނިވެގެން އައިސްފައި އޮތް ބަޖެޓެއް. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން
2020 ވަނަ އަހަރަށް ބަލައިލާ އިރުގައި ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ހުރީ؛ 2000 ވަނަ އަހަރަށް ބަލާ އިރުގައި ބަޖެޓު ހުރީ ދެ
ބިލިއަން ރުފިޔާގައި. 2001ގައި ވެސް ހުރީ 2.7 ބިލިއަން. 2003ގައި ހުރީ ތިން ބިލިއަނުގައި. 2004ގައި ހުރީ
ގާތްގަނޑަކަށް 3.9 ބިލިއަން. ހަމަ އޭގެ ފަހުން 2006އަ ކަށް ދިޔަ އިރުގައި ހަތަރު ބިލިއަނަށް އަރާ. އެހެންވީމާ، ވަރަށް
ކުޑަކުޑަ ބަޖެޓަކުން؛ އަނެއްހެން ދަންނަވާ ނަމަ ރައީސް މައުމޫންގެ 30 އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ ގާތްގަނޑަކަށް ފަސްދޮޅަސް
ހަ ބިލިއަން ރުފިޔާ. އަޅުގަނޑު މިތާނގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ވިދާޅުވި ބަޖެޓު މި އަންނަ ގޮތުން މި ދިޔަ
2018ގެ ބަޖެޓުތައް ކުޑަ ވާހަކަ. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓަކީ، އެއަށް ވުރެ މާ ކުޑަކޮށް މި ހުރީ ފެންނަން. އެހެންވީމާ،
ބަޖެޓަކީ އަބަދު ވެސް މައްޗަށް ދާ އެއްޗެއް. އެހެންނަމަވެސް، ބަޖެޓު، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން މި އޮތީ
ބަޖެޓު ހަތަރު މިލިއަން ރުފިޔާގެ ދަށް އަދަދެއް. ދެން ދަރަންޏަށް ބަލާ އިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދަރަނި، މި
ސަރުކާރުން ދަރަނި އުފެއްދުނީ ގާތްގަނޑަކަށް އަދި މިހާ ތަނަށް ގާތްގަނޑަކަށް ތިރީސް ބިލިއަން ރުފިޔާ ވަރު.
ބޮޑުނުވާނޭ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވާ ސަބަބަކީ އެއީ ދަރަނި ދައްކައިގެން އިތުރުކުރެވުނުވަރު. އެއީ 2023 ނިމުނު
އިރުގައި ބަޖެޓުގެ ދަރަނި މި އުޅެނީ ސަތޭކަ ގާތްގަނޑަކަށް ސައުވީސް ބިލިއަން ރުފިޔާގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން
މިހާރު މި ދާ ގޮތުން ނަމަ ސަތޭކަ ތިރީސް އެއް ބިލިއަން ރުފިޔާއަށް މި އަންނަ އަހަރުގެ ދާނެ ކަމަށް، އަޅުގަނޑުމެން
28

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
މި ލަފާކުރާ ގޮތުން ވެއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ސަރުކާރުން އުފެދިފައި މި އޮތީ ދަރަނި ދެއްކުމާއި، ހުރިހާ
ދަރަންޏެއް ދައްކައިގެން މިހާތަނަށް ހަގީގަތުގައި ދަންނަވާ ނަމަ ގާތްގަނޑަކަށް ތިރީސް ބިލިއަނަށް ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު
ދަރަނި މި އަންނަ އަހަރުގެ ނިޔަލަށް ދާނެ. އޭގެ މާނައަކީ ހަތަރު އަހަރު ދުވަހުން މި ސަރުކާރަށް އުފެއްދުނީ އެންމެ
ތިރީސް ބިލިއަން ރުފިޔާއޭ. އޭގެ މާނައަކީ ފަސްވަނަ އަހަރު ދިޔައިމަ ގާތްގަނޑަކަށް އަންނާނީ އެންމެ ބޮޑުވެގެން ވެސް
ސާޅީސް ބިލިއަނަށް. އެންމެ ބޮޑުވެގެން. މިއީ ފަހުގެ ތާރީޚުގައި އަނެއްހެން ދަންނަވާ ނަމަ މި ދިޔަ، ފާއިތުވެ ދިޔަ ދެ
ސަރުކާރަށް ވުރެ ދަރަނި ދަށް އަދަދެއް. ދެން ދަރަނި ދަށް އަދަދެކޭ މި ދަންނަވާ ކަމަކީ، ކޮންމެ ބަޔަކު ވެސް ދަރަނި
އުފައްދަނީ ދަރަނި ދައްކައިގެން. އެއިން މި ދަރަނި އަސްލުގައި އަޅުގަނޑުމެން ނަގަނީ. އަދި ކުރީގެ އެމް.ޑީ.ޕީ
ސަރުކާރުގައި ވެސް، ރައީސް ޔާމީންގެ ސަރުކާރުގައި ވެސް އެ ދައްކާ އެއްޗެއް ދައްކާފައި ބާކީވާ ބައި އަޅުގަނޑުމެން
ދަރަނީގެ ގޮތުގައި މި ގުނަނީ. އެހެންވީމާ، މި އަހަރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ދަރަނިތައް ހުރި ހިސާބާއި އަދި މި އަންނަ
އަހަރު އެންމެ ފަހު ބަޖެޓުގައި ދަރަނި ހުންނާނެ ހިސާބު ގާތްގަނޑަށް ސާޅީސް ބިލިއަނަށް ދާނެ. އެހެންވީމާ، އޭގެ
މާނައަކީ މި ސަރުކާރުން އުފެއްދި ދަރަނި ވޭތުވެދިޔަ ދެ ސަރުކާރަށް ވުރެ ދަށްވާނެ ކަމަށް މި ލަފާކުރެވެނީ. މިއީ
ހަގީގަތް އިނގޭތޯ. ދެން މި ހަގީގަތެއް އޮޅުވައެއްނުލެވޭނެ. މީތި ފެންނަން އިންނާނެ ހިސާބުތަކުން. އަދި ޚާއްސަކޮށް
ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ތިއްބަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް މި އެއްޗެހިތައް ވަރަށް ރަނގަޅަށް ސާފުކުރެވިގެން ވެސް ދާނެ.
ދެން މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ރާއްޖޭގެ ތާރީޚުގައި ވެސް އާމްދަނީ ނުލިބޭ މިންވަރަކަށް މި އަހަރު އާމްދަނީ
ލިބޭނެ ކަމަށް މި އޮތީ ގާތްގަނޑަކަށް ސާޅީސް ތިން ބިލިއަން ރުފިޔާއަށް. އެއީ އަދި މި ދިޔަ ތަނުގައި
އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިހާ ތަނަށް ނުލިބޭ ވަރެއް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ އުފާކުރަންޖެހޭ ކަމަކީ، ރިކަރަންޓު ޚަރަދު
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭ އާމްދަނީން އެބަ ފުއްދޭ. ވޭދުވެދިޔަ އަހަރުތަކުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނިގެން ދިޔައީ ލިބޭ
އާމްދަނީއަށް ވުރެ ގިނަ ފަހަރަށް ރިކަރަންޓު ޚަރަދު އޮންނަނީ ބޮޑުވެފައި. އެ ރިކަރަންޓު ޚަރަދަށް އަޅުގަނޑުމެން
މުސާރަ ދިނުމަށް ޓަކައި ނޫނީ އެހެން ކަންތައް ކުރުމަށް ޓަކައި ދަރަނި ނެގުމަކީ އެއީ ވަރަށް ނުރައްކާތެރި ކަމެއް. އެއީ
އަޅުގަނޑުމެން ދަރަންޏާއި މި އެއްޗެހި ހަގީގަތުގައި ނަގަންޖެހޭނީ އަޅުގަނޑުމެން ހިންގާ ބޮޑެތި މަޝްރޫޢުތަކަށް. ލޮލަށް
ފެންނަ މަޝްރޫޢުތަކަށް. އެ މަޝްރޫޢުތަކަށް ނޫން ގޮތަކަށް ދަރަނި ނެގީމާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއިން ވަރަށް ބޮޑު
ގެއްލުން ވެގެންދާނެ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލަން އޮތީ މުވައްޒަފުންނަށް ހިނގާ ޚަރަދު.
ސަތާރަ ބިލިއަން ރުފިޔާ މުވައްޒަފުންނަށް ޚަރަދުވޭ އެބަ. މިއީ އަނެއްހެން ބަލާ ނަމަ އާމްދަނީއާ ބަލާ އިރުގައި
ގާތްގަނޑަކަށް ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މުސާރައަށް އެބަ ހިނގާ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ އެހީއާއި
ސަބްސިޑީސްގެ ގޮތުގައި 13.9 ބިލިއަން. މީގެ މާނައަކީ ސާދަ ބިލިއަން. އެއީ ލިބޭ އާމްދަނީގެ ގާތްގަނޑަކަށް
ތިންބައިކުޅަ އެއްބައި. މި ސަބްސިޑީގެ ވާހަކަ ދައްކާ އިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެބަ، ރައްޔިތުންނަކަށް ނޭނގޭ މި
29

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ސަބްސިޑީ ކިހިނެއް ކަމެއް ލިބެނީކީއެއް. މިއީ ވަރަށް މުހިންމު ކަމެއް ހިލޭ އެހީއާއި؛ މި ދޭ ކޮންމެ އެއްޗަކީ
ރައްޔިތުންނަށް ލުއިކުރުމަށް ޓަކައި ދޭ އެއްޗެއް މި ސަބްސިޑީ މި ދެނީ. ރައްޔިތުންނަށް އަދި ކަރަންޓު ބިލު ވިޔަސް،
ފެން ބިލު ވިޔަސް، ކާޑު ވިޔަސް، ދެން ހުރި އެއްޗެއް ވިޔަސް، ތަރުކާރީ ވިޔަސް، މިހެން ގޮސް މިއިން ކޮންމެ
އެއްޗެއްގެ އަގު ދަށްކުރުމަށް ޓަކައި ސަރުކާރުން މި ސަބްސިޑީ ދެނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މިހާ
ވަރަކަށް ރައްޔިތުންނަކަށް އޮޅުންފިލުވައިދެވިފައެއް ނެތް. ސާދަ ބިލިއަން ރުފިޔާ ދައުލަތުން ހިލޭ އެހީގެ ގޮތުގައި ،
ރައްޔިތުންނަށް ސަބްސިޑީއާއި ހިލޭ އެހީގެ ގޮތުގައި ދޭ ކަމެއް. މީތި މި ވަރަކަށް ރައްޔިތުންނަށް ވިސްނިފައެއް ނެތް.
މިއީ ދައުލަތުގެ އާމްދަނީގެ ތިންބައިކުޅަ އެއްބައި. މިއީ ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް. އެކަމަކު މި އެއްޗެއް ރައްޔިތުންނަކަށް
ނޭނގެއޭ. ރައްޔިތުންނަށް އަބަދު ވެސް މި ދައްކަމުން މި ދަނީ ކަރަންޓު ބިލު ބޮޑުވާ ވާހަކަ. ފެން ބިލު ބޮޑުވާ ވާހަކަ.
ދެން އަދި ދެން ހުރި ކަންތައްތައް ވެސް ބޮޑުވާ ވާހަކަ. ތަކެތީގެ އަގު ވެސް ބޮޑުވާ ވާހަކަ. އެކަމަކު އަޅުގަނޑުމެން
އެބަ ދެން މި ސަބްސިޑީ ހެސްކިޔާފައި. އެހެންވީމާ، މި ސަބްސިޑީ ދާ ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ ޖެހޭ ވިސްނަން މި
ހަމަ އެންމެ ރަނގަޅަށްތޯ މި ސަބްސިޑީ މި ދަނީ. ރައްޔިތުންނަށް މި ލުއި ލިބޭކަން ނޭނގޭތީ. އެހެންނޫނިއްޔާ މި އޮތީ
ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން، ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކުން މި ވާހަކަތައް ނުދައްކަނީ. މި ސަބްސިޑީ މިހާ ވަރަށް، މިސާލަކަށް
ކަރަންޓު ބިލަށް އަރައޭ މިހާ ވަރު. އެރީމާ ތިމަންނަމެން ސަބްސިޑީ މިވަރު ދީގެންނޭ މި ވަރު ކުޑަވީ. ކާޑަށް އެބަ
އަރައޭ، ކާޑު ޖެހޭ އަގަކީ މިއޭ. ކާޑު މި ވިއްކަނީ މިހާ ތަން ދަށްކޮށްފައޭ. ހަމަ އެ ގޮތަށް ތެޔޮ، ތެޔޮ ލިބެނީ މިހާ
ވަރަށޭ. މިއޭ ކޮސްޓަކީ. ތިމަންނަމެން މި ވިއްކަނީ މިހާ ވަރަށޭ. މި އެއްޗެހި އެބަ ޖެހޭ ރައްޔިތުންނަށް އޮޅުންފިލަން.
އެހެންނޫނިއްޔާ ސާދަ ބިލިއަން ރުފިޔާ ރައްޔިތުންނަށް ހިލޭ އެހީއާއި ސަބްސިޑީގެ ގޮތުގައި އަޅުގަނޑުމެން ކީއްކުރަންތޯ
މީގައި ޖަހަންވީ؟ ރައްޔިތުންނަކަށް ނޭނގޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ ސަރުކާރުން ވަރަށް ބޮޑަށް ވިސްނައިގެން ރައްޔިތުންނަށް
އޮޅުންފިލުވައިދޭންޖެހޭ ކަމެއް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދެން މި އޮތީ ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް. އެންމެ ބޮޑު ބަޖެޓެއް ދެން
ކަނޑައެޅިފައި މި އޮތީ ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް. އެއީ ގާތްގަނޑަކަށް ދިހަ ބިލިއަނެއްހާ ރުފިޔާ މުޅި ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް
ކަނޑައެޅިފައި މި އޮތީ. އެހެންވީމާ، މިއިން ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެން އެބަ ޖެހޭ ކުރެވޭ ޚަރަދުތައް އެންމެ
ރަނގަޅަށްތޯ މި ދަނީ. މިއީ ވަރަށް ބޮޑު އަދަދެއް. ދައުލަތުގެ އާމްދަނީގެ އަނެއްހެން ދަންނަވާ ނަމަ ހަތަރުބައިކުޅަ
އެއްބައި ޞިއްޙީ ދާއިރާއަށް މި ޚަރަދުކުރަނީ. އެހެންވީމާ، ޞިއްޙީ ދާއިރާ ހަގީގަތުގައި މި އަހަރު ނިމޭ އިރުގައި، މި
އަންނަ އަހަރު 2027 ނިމޭ އިރުގައި ޞިއްޙީ ދާއިރާގެ ގިނަ ކަންތައްތައް ހުންނަންވާނީ ހަމަޖެހިފައި. އެ ދިހަ ބިލިއަން
ރުފިޔާއޭ ބުނީމާ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީއަކީ ކުޑަކުޑަ އެއްޗެއްގެ ވާހަކައެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މި ޚަރަދުތައް ކުރެވޭ
ގޮތް އެންމެ ރަނގަޅަށް ބެލެހެއްޓިގެންދާ ކަމަށް ވަންޏާ ހަމަ އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ވަރަށް ބޮޑަށް ކުރިއަރައިގެން
ދާނެއޭ ޞިއްޙީ ދާއިރާ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އޮޑިޓު އޮފީހާ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ބޯޑު ވެސް އެބަ އޮވޭ. އަޅުގަނޑުމެން
30

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ބަޖެޓު ކޮމިޓީގައި ވެސް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލަށް ދެންނެވި ވީހާވެސް ބޮޑަށް ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތައް ކުރާ ގޮތް، ވީހާވެސް
ބޮޑަށް؛ އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ބޭނުންވަނީ މި ގައުމުން ކޮރަޕްޝަން ނައްތައިލަން.
އެހެންނަމަވެސް، ނައްތައެއްނުލެވޭނެ. މި ކޮރަޕްޝަނަކީ ނައްތައިލެވޭނެ އެއްޗެއް ނޫން. މަދުކުރެވޭނީ. މިއީ ދުނިޔޭގެ
އެއްވެސް ގައުމެއްގައި ހުއްޓޭ އެއްޗެއް ނޫން. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތުން މިކަން
ކުޑަކުރެވިދާނެ. އަޅުގަނޑުމެން ކޮރަޕްޝަން ހުއްޓުވަން ކުރާ މަސައްކަތާ އިދިކޮޅަށް އެ މަކަރުވެރި މީހުން ހަމަ
އެއަށްވުރެ މަކަރުވެރި ރޭވުންތައް ރާވާ. އަނެއްކާ ވެސް ޖެހޭނީ އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް އެ މަސައްކަތްކުރަން.
އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ އެންޓި-ކޮރަޕްޝަން ބޯޑު ވެސް އަދި އޮޑިޓު އޮފީސް ވެސް އެބަ ޖެހޭ މިއަށްވުރެން
ހަރުދަނާވާން. ހަރުދަނާވެގެން އަދި ކޮންމެ ކުންފުންޏެއްގެ އޮފީހުގައި އޮޑިޓު އޮފީހުގެ މޭޒެއް ބައިންދައިގެން ނަމަވެސް
އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ މި ޚަރަދުތައް ކުރާ ގޮތް އެންމެ ރަނގަޅަށްތޯ ދަނީ ބަލަން. އެ އަޅުގަނޑު މި ވާހަކަ މި
ދަންނަވަނީ ތަކުރާރުކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އިއްޒަތްތެރި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ދިވެހި ގައުމުން މި ކޮރަޕްޝަން
ނައްތައިލުމަށް ޓަކައި ބުރަ މަސައްކަތްޕުޅުތަކެއް ކުރައްވާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިވިގެންދިޔަ ދާދިފަހުން
އިހަކަށްދުވަހު ވެސް ބައެއް ބޭފުޅުން މި މަޖިލީހަށް ނިސްބަތްކޮށް ދެއްކި ވާހަކައެއް. ކަޅު ދަބަހެއް ހިފައިގެން މިތާ
މީހުންނަށް ލާރި ބެހި ވާހަކައާއި މިކަހަލަ؛ އަސްލު މިކަހަލަ ވާހަކަ ނުވާނެ ދައްކާކަށެއް އިނގޭތޯ. މަޖިލިސް
މެންބަރުންނަށް ނިސްބަތްކޮށް މެންބަރުންގެ އަގުވައްޓަ އިލުމަށް ޓަކައި. ދެން އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ހުވައިކޮށްފައި ބުނަން
ކެރޭ މަޖިލީހުގެ އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކަށް ކަޅު ދަބަސް ހިފައިގެން ލާރި ނުދޭކަން. މިއީ އަޅުގަނޑަށް ހަމަ
ހުވައިކޮށްފައި ޚަތިމުގައި އަތްލާފައި ވެސް ބުނަން ކެރޭވަރު ވާހަކައެއް މިއީ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ވާހަކަތައް
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އަގުވައްޓަ އިލުމަށް ޓަކައި؛ އަދި މިސާލަކަށް ބޮލެއް ހުރި މީހަކަށް ވެއްޖެއްޔާ އެނގެންވާނެ
ކަޅު ދަބަހެއް ހިފައިގެން މި އޮތް ބޮޑު މަޖިލިސް ތެރެއަށް މުޅި މަގުމަތީގައި ހިނގާފައި ނޫސްވެރިންނާ އެކުގައި
ހިފައިގެން ނާންނާނެކަން ލާރި ދަބަހެއް. އެއަށްވުރެން ރީތިކޮށް އެ ކަން ކުރެވޭނެ ގޮތް ވެސް އޮންނާނެ. ސިއްރުން މި
ކަން ކުރެވެން އެބަ އޮތް. އޮއްވައި އަޅުގަނޑުމެން ކީއްކުރަންތޯ ކަޅު ދަބަހެއް ހިފައިގެން މަޖިލީހަށް މުޅި މަގުމަތީގައި
ހިނގާފައި އައިސްފައި ހުރިހާ އެންމެންނަށް ފެންނަ ގޮތަށް ބަހަންވީއަކީއެއް. އެހެންވީމާ، މިހިރީ މިހާހިސާބުން އަމިއްލަ
ސިނކުޑިން ވިސްނައިލީމަ ވެސް އެބަ އެނގޭ މިހިރީ ނުހިގާނެ ކަންތައްތައްކަން އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. އެހެންވީމާ،
މިކަހަލަ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން ހިނގާ ނުދައްކަމާ. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮންމެ މީހަކީ ވެސް އަބުރަކާ، މިތާ މިހާރު
ވެސް އެބަ އޮތް ކަންނޭނގެ އަބުރަކާއި އިއްޒަތު ގެ ގާނޫނެއް އައި ސްފައި. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ މީހެއްގެ ވެސް އަބުރަކީ
ހަމަ؛ ދެން ހަމަ ރައްޔިތުން ގަބޫލު ވެސް ކޮށްފާނެ ހަމަ ލާރި ބެހީއޭ ވެސް. ލާރި ދިނީއޭ ވެސް. ވަރަށް ފަސޭހައިން
ހަމަ ގަބޫލުކޮށްފާނެ. އޭގެ ނޭނގޭނެ ހަގީގަތެއް. ދެން ހަމަ އެ ގަބޫލުކުރީ. އެހެންވީމާ، މިހިރަ ކަހަލަ ވާހަކަދެއްކީމާ
31

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ވަރަށް ގިނަ ބައެއްގެ އަގު އެބަ ވެއްޓިގެންދޭ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް އަގުވައްޓަ އިލުމަށް ޓަކައި އެއްވެސް ބޭފުޅަކު
ވާހަކަދެއްކުމަކީ ވަރަށް ނުރައްކާތެރި ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންޖެހޭނެ އެކެއްގެ އަބުރު އަނެކަކަށް ވެސް
ހިމާޔަތްކޮށްދެވޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން، މިސާލަކަށް ބުނާ ނަމަ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ވިސްނަވާ! ކީރިތި ރަސޫލާގެ
ހަދީސްފުޅެއްގައި އޮންނަނީ، وَ مَ نْ ستََرَ م سهلْ مًا ستََرَه لََّا فهي الُّدنَْيا وَالْْ هخ رَهة. ދުނިޔެމަތީގައި މީހުންގެ އައިބުތައް
ފޮރުވައިފި މީހާ މާތް اله ގިޔާމަތްދުވަހުގައި އެ މީހާގެ އައިބުތައް ފޮރުވާނެ ވާހަކަ. ނިކަން ވިސްނާބައްލަވާ! އެހެންވީމާ،
މި އޮތީ މީހުންގެ އައިބުތައް ފޮރުވުމަށް ޓަކައި ދީފައި އޮންނަ މުހިންމުކަން. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެން ބަލަނީ މީހެއްގެ
އަގު ވައްޓައިލެވޭތޯ. މީހެއްގެ ދުވަސްދުއްވައިލެވޭތޯ. ބަޖެޓު ވެސް މި އަންނަނީ ބަޖެޓުން އަޅުގަނޑުމެން ލޫޓުވަ އިލަން،
ނޫނީ ކާލަން، ނޫނީ ކޮންމެވެސް އެހެން ގޮތެއް ހަދަން. އެކަހަލަ ނަންނަމުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނަން ދީގެން
އަޅުގަނޑުމެން މި ވާހަކަދައްކަނީ. އެއްގޮތަށް ވެސް އެ ވާހަކަތައް އެ ގޮތަށް އެއްވެސް ބޭފުޅަކު ދެއްކުން އެހާ ރަނގަޅު
ނޫން ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓާ ބެހޭ ގޮތުން ވާހަކަދައްކާ އިރުގައި ހުންނާނެ
ބަޖެޓުގައި މައްސަލަތައް. ހުރެދާނެ. އެ މައްސަލަތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ސީދާ އަމާޒުކޮށް ވާހަކަފުޅުދެއްކީމަ ހުންނާނީ
ރަނގަޅަށް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން ދައުލަތުގެ ދަރަނި ކުޑަކުރަންޖެހޭ. ދައުލަތުގެ ޚަރަދުތައް
ކުޑަކުރަންޖެހޭ. މިއީ ކޮންމެ ސަރުކާރަކަށް ވެސް އެ ކަން ކުރަންޖެހޭނެ ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، މި އައި ގޮތުން،
ދައުލަތްތައް ހިނގަމުން މި އައި ގޮތުން ޚަރަދު ކުޑަކުރެވެން ނެތީ. ރައްޔިތުންނަށް ދޭ ޚިދުމަތެއް، އެންމެ މީހަކަށް
އާސަންދަ ނުދިނަސް އެބަ މައްސަލަޖެހޭ. އަދި ޑޮކްޓަރު ސިޓީ ނުދީ އާސަންދައަށް ލައިގެން އެ ފައިސާ ނުލިބުނަސް
އެބަ މައްސަލަޖެހޭ. ހަމަ ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ވެސް އެބަ ދާންޖެހޭ. އެހެންވީމާ، މިއިން ކޮންމެ މައްސަލައަކީ ބޮޑު
މައްސަލައެއް. އެހެންވީމާ، މި މައްސަލަތައް އެ ގޮތަށް ހުއްޓާ އަޅުގަނޑުމެން ކިހިނެއްތޯ ޚަރަދު ކުޑަކުރާނީ. މީހަކު
ވަޒީފާއިން ކަނޑަ އިލިޔަސް ގޯސްވޭ. ވަޒީފާ އިތުރުކުރިޔަސް އެބަ ގޯސްވޭ. އެހެންވީމާ، މީގައި ނެތް ރަނގަޅު ހަމަ
އެއްވެސް ގޮތެއް. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ބުނަމުން އައީ ސަރުކާރުގެ ވަޒީފާތައް ގިނައޭ. ވަރަށް ގިނައޭ، ވަރަށް ގިނަ
އަދަދަކަށް ކުންފުނިތަކުގައި މީހުން އެބަ ތިއްބޭ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ މީހަކު ކަނޑަ އިލާއިރަށް އެ މީހާ ގޮވައިގެން
ޓްރައިބިއުނަލަށް ނޫނީ ކޮންމެވެސް ތަނަކަށް ގޮސް ކޮންމެވެސް ސަކަރާތެއްޖަހަންވީ. ގޯސްވީ އެ. އެވެސް ކަނޑާކަށް
ހުއްދައެއް ނުލިބޭ. އެހެންވީމާ، މިހެން ނަހަދާށޭ. އެ ކިޔާ ކޮންމެވެސް އެކައްޗެއް ކިޔާށޭ. މުވައްޒަފުން ގިނަ. އަޅުގަނޑު
ވެސް ގަބޫލުކުރަން. އެހެންނަމަވެސް، ކަނޑައިލެވޭކަށް ނެތް. ކަނޑައިލައިފިއްޔާ އިދިކޮޅުން ހަމަ އެހެން ކޯޓުތަކަށާއި
ހުރިހާ ތަނަކަށް ހަމަ ދާނެ. އެހެންވީމާ، މި ވާހަކަތައް އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަންވާނީ ، މުޅިން ހުރިހާ ވާހަކައެއް
ސިޔާސީނުކުރާށޭ. ހުރިހާ ވާހަކައެއް ސިޔާސީކޮށްގެން އަޅުގަނޑުމެން މި ގައުމު ހަމަޔަކަށް ނޭޅޭނެ. އަޅުގަނޑުމެންގެ
ގައުމު ހަމަޔަކަށް އެޅުވުމަށް ޓަކައި ހަގީގަތުގައި އިގުތިސާދީ ގޮތުން ވަރުގަދަކުރަންޖެހޭ. ދެން އާމްދަނީން އަބަދު
32

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ޓެކުހެއް ނުނެގޭނެ. އަބަދު ޓެކްސް ބޮޑުކޮށްގެން، މި އުޅެނީ ޓެކްސް ނުދެއްކިގެން ކޮންމެ މީހަކު
ވެސް. ޓެކްސް ނުދައްކާ އެތައް ބަޔަކު އެބަ އުޅޭ. ހަމަ ޓެކުހަށް މަކަރުހަދާ މީހުން ވެސް އެބަ އުޅޭ. ހަމަ މިހެން
އަބަދު؛ ދެން ޓެކްސް ބޮޑުކުރީމަ މިވާ އެއްޗަކީ އަނެއްކާ ވެސް ރަނގަޅަށް އެ ކަން ކުރާ މީހާއަށް މި ބުރަވަނީ.
މަކަރުހަދާ މީހާއަށް ހަމަ އޯކޭ. އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ ކަމެއް ބުނާނަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޓެކުހާ މި އެއްޗެއްސެއް
ބޮޑުކުރެވޭކަށް ނެތް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ދާންޖެހޭނީ ބޮޑެތި އިންވެސްޓްމަންޓުތަކަށް. ގޮސްގެން ގައުމަށް ބޮޑެތި
އިގުތިސާދީ ބޮޑެތި މަންފާތައް ވާނެ ގޮތްތަކަށް ޕްލޭންކުރަންޖެހޭނީ. މިހެން ކުރާ އިރުގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން
ކުރަންޖެހޭނީ މި ގައުމަށް އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަށް، އެންމެ މަންފާވާ ގޮތަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ވާހަކައަކީ
އަޅުގަނޑުމެން ބަޖެޓުގެ ވާހަކަދައްކާ އިރުގައި އެހާ ބޮޑަށް ސިޔާސީކޮށްގެން މި ވާހަކަ ނުދައްކައި އޭގެ ސީދާ ހަގީގީ
މާނަޔަށް ވިސްނައިގެން ބަޖެޓުގެ ހުރި މައްސަލަތައް ސީދާ ކިޔައިދޭންވީ. އޭރުން އޭތި އިޞްލާޙެއް ކުރަން ޖެހިއްޖެއްޔާ
ސަރުކާރަށް ވެސް އެނގޭނެ މި ގޯހެއް އޮތިއްޔާ މިއީ ގޯހެއްކަން، ނުބައެއްވިއްޔާ މިއީ ނުބައެއްކަން. އަޅުގަނޑުމެންނަށް
މި އޮތީ ބަރާބަރަށް ހަމަ އެނގެން އެކިއެކި މައިގަނޑު ކަންތައްތަކަށް ހިނގާ ޚަރަދު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެ
ކަންކަން ސާފުނުވެއޭ ބުނެ؛ ހަމައެކަނި މީގައި ފެންނަން ނީންނަ އެއްޗަކީ ކޮންމެ ރަށެއްގައި ހިނގާ، ވަކިން ހިނގާ
މަޝްރޫޢުތައް މިވެނި ރަށެއްގައި މިވެނި ގޮތަކަށް ހިނގައޭ، މިވެނި ރަށެއްގައި އެވެނި ގޮތަކަށް ހިނގައޭ. ދެން
އަޅުގަނޑުމެން އޭދަފުށްޓަށް ބަލައިލާ އިރުގައި ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ، މިސާލަކަށް ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުން ،
ހަމައެކަނި ކުރީގައި އަޅުގަނޑުމެން ޕީ.ޕީ.އެމް ސަރުކާރުގައި ބިން ހިއްކުމާއި، މަގު ހެދުމުގެ މަސައްކަތްކުރި.
އެހެންނަމަވެސް، އޭގެ ފަހުން އައި ސަރުކާރަކުން އޭދަފުށްޓަކަށް ހަމަ އެއްވެސް ކަމެއް ނުކުރޭ. މިހާރު ވެސް
އޭދަފުށީގައި ހަތްދިހަ ފަސް ޔުނިޓުގެ ހައުސިން ޔުނިޓުތަކެއް އެބަ ހިނގާ. ބަނދަރެއް އެބަ ހިނގާ. އެހެންވީމާ، ކަމެއް
ނުހިނގައެކޭ ބުނެވޭކަށް ނެތް. ތިންހަތަރު ތަނުގައި އެބަ އޮތް ބިންގާ އަޅާފައި. ހޮސްޕިޓަލުގައި ބިންގާ އަޅާފައި އަދި
މަގު ހެދުމުގެ މަސައްކަތް ފެށުމުގެ މަގުމަތީގައި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބައެއް ބޭފުޅުން އެބަ ވިދާޅުވޭ އެއްވެސް
ކަމެއް ނުހިނގައޭ. މިއީ މި ދިޔަ ސަރުކާރުތަކުގައި އެއްވެސް ކަމެއް ނުހިނގާ އޮތް ރަށެއް މިއީ ގައިމު ވެސް މި ދިޔަ
ފަސް އަހަރު ތެރޭގައި. އެއް ކަމެއް ވެސް ނުހިނގާ. އޮވެފައި ގައިމު ވެސް މަގު ހެދުމުގެ މަސައްކަތް މިހާރު އެ
ފެށެނީ. ހަތްދިހަ ފަސް ޔުނިޓު މިހާރު ހަތަރުވަނަ ޝީޓު އަޅައިފި. ބަނދަރު އެ އޮތީ ނިމުންމަތީ. ހިލަކޮޅެއް ޖަހައިލީމަ
ނިމުނީ. އެހެންވީމާ، ކޮންމެވެސް ކަމެއް ހިނގައިފިތާ އެބަ. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް ކަމެއް ނުހިނގައޭ މި ބަޖެޓުން މި
ބުނާ މާނަޔަކީ އެއީ މުޅިން ގޯސް މާނައެއް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، ކޮންމެ ރަށެއްގައި ވެސް އެބަ ކޮންމެވެސް ކަމެއް
ހިނގާ. ބައެއް ރަށްރަށުގައި ހުރެދާނެ އެއްވެސް ކަމެއް ނުހިނގާ ރަށްރަށް ވެސް. އެއީ ހުރިހާ ސަރުކާރެއްގައި ވެސް
33

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އެކަން ހިނގި ގޮތް. މި ސަރުކާރު އެކަންޏެއް ނޫން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އަޅުގަނޑު މިހާހިސާބުން ވާހަކަ
ނިންމައިލާނަން. ދެއްވި ފުރުޞަތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ދެން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން މި އޮތީ ކާށިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު
މުންތަޡިމް އިބްރާހީމަށް. ހުސްވަގުތުކޮޅުޖެހެން ބާކީ ފަސް މިނެޓު އިނީ. އެހެންވީމާ، ކުރިއަށްގެންގޮސްދެއްވާ.
ކާށިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުންތަޡިމް އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. 2027 ވަނަ އަހަރަށް ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު ބަހުސްކުރެވެމުންދާ އިރު
އަޅުގަނޑު އެންމެ ކަންބޮޑުވާ ސަބަބަކީ މި މަޖިލީހުގެ ވޭތުވެދިޔަ އަހަރުތަކުގައި ވާދަވެރި ފަރާތްތަކުން މި ބަޖެޓަށް
ވޯޓުދީފައި ނުވުން. ބަޖެޓަކީ ގައުމެއްގެ އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނުގައި މުހިންމު އެއްޗަކަށްވާ އިރުގައި އަޅުގަނޑު
އުއްމީދުކުރަނީ މިހާރު ބަހުސްކުރެވޭ ބަޖެޓަށް ވާދަވެރި ފަރާތްތަކުން ވޯޓުދޭނެ ކަމަށް. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ 2023
ވަނަ އަހަރު ވެރިކަމާ ހަވާލުވި އިރު ގައުމުގެ އގުތިސާދީ ހާލަތު އޮތީ ވަރަށް ވެސް ނާޒުކު ފައްތަރެއްގައި. މި ދިޔަ
ސަރުކާރުތަކުން ނަގާފައިވާ ލޯނުތައް އިންތިހާއަށް މައްޗަށް ގޮސް، ގައުމު ސަލާމަތްނުވާނެ ކަމަށް އިދިކޮޅު ފަރާތްތަކުން
ބުނަމުން އައީ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ އެހެންނަމަވެސް، މި ސަރުކާރުގެ ހިކުމަތުޢަމަލީގެ ސަބަބުން ގައުމު މި ވަނީ
އަމާން އޮމާން ބަނދަރަކަށް ވާސިލުވެފައި. މި ހިނގާ އަހަރަކީ ގިނަ އަދަދެއްގެ ލޯނުތައް ދައްކައި، ގައުމު ހަގީގީ
މާނައެއްގައި ހަމައިސްކޮޅަށް ތެދުވެވުނު އަހަރު. ކްރެޑިޓް ރޭޓިން އެޖެންސީން ގައުމުގެ ރޭޓިން ވަނީ މައްޗަށް
ޖައްސާފައި. ކުރީ ސަރުކާރުތަކުން ވާރުތަވެފައިވާ 1.3 ބިލިއަނަށް ވުރެ ގިނަ ޑޮލަރަށް ވުރެ ބޮޑު އަދަދެއް ވަނީ ލޯނުގެ
ގޮތުގައި ދައްކާފައި. މިއީ ގާތްގަނޑަކަށް މި ހިނގާ ބަޖެޓުގެ ތިން ބައި ކުޅަ އެއް ބައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ 2027
ވަނަ އަހަރު ލަފާކުރާ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓު މި ވަނީ މި ހިނގާ އަހަރަށް ވުރެ 4.5 ބިލިއަނެއްހާ ރުފިޔާ ކުޑަކުރެވިފައި.
ލިބޭ އާމްދަނީއަށް ވުރެ ކުރެވޭ ޚަރަދު ބޮޑުވުމަކީ ލޯނު އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް ބޮޑުވާން ދިމާވާ ސަބަބެއް.
އެހެންކަމުން، އެއް އަހަރުން އަނެއް އަހަރަށް އާމްދަނީ އިތުރުކޮށް، ޚަރަދުތައް ކުޑަކުރެވިގެން މެނުވީ ގައުމުގެ
އިގުތިސާދީ ހާލަތު ރަނގަޅުނުކުރެވޭނެކަން އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން ދަންނަ ހަގީގަތެއް. އަޅުގަނޑުގެ އުއްމީދަކީ
2028 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓަކީ މިފަދަ ބަޖެޓަކަށްވުން. މި ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓުން ސަރުކާރުގެ މިސްރާބު ހުރީ އެ
ދިމާލަށްކަމާ މެދު އަޅުގަނޑު ޝައްކެއްނުކުރަން. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު ހުށަހެޅިފައިވާ ބަޖެޓުގައި ގައުމުގެ
ޞިއްޙީ ދާއިރާއާއި އެޑި ޔުކޭޝަން ދާއިރާއަށް އެކަށީގެންވާ ރަނގަޅު އަދަދުތަކެއް ކަނޑައެޅިފައި އެބަވޭ. މި ދެ ކަމަކީ
34

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އަސާސީ ނުހަނު މުހިންމު ދެ ކަމަށް ވާ އިރު، މި ދެ ސެކްޓަރ މިހާރަށް ވުރެ އިތުރަށް ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ.
އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި ހިނގާ އަހަރު ވެސް ވަރަށް ގިނަ ކުލާސްތައް އޭ.ސީ ކުރެވި، ރަށްރަށުގެ ހެލްތު
ސެންޓަރުތަކަށް ތަފާތު އިކުއިޕްމަންޓުތައް ވަނީ ހޯދިފައި. ބޭސް ލިބުމުގައި ހުރި ދަތިތައް ޙައްލުކުރުމަށް ޓަކައި ސްޓޭޓް
ފާމާ އުފައްދަވައި ، ބޭހުގެ މައްސަލަ ޙައްލުކުރުމަށް ވަނީ މަސައްކަތް ފެށިފައި. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ގެދޮރުވެރިކަމަކީ
މާލޭގައި ދިރިއުޅޭ ރައްޔިތުންނަށް ދިމާވެފައިވާ ނުހަނު ބޮޑު ތަކުލީފަކަށް ވާ އިރު، މި ބަޖެޓުގައި ތިން ބިލިއަން ރުފިޔާ
ހައުސިން ޔުނިޓުތައް ބިނާކުރުމަށް ޚާއްސަކުރެވިފައިވޭ. އަދި ހަތް ސަތޭކަ ފަންސާސް މިލިއަން ރުފިޔާ ގެދޮރު ގަންނަ
ފަރާތްތަކަށް ލޯނު އިކުއިޓީގެ ގޮތުގައި ދިނުމަށް ހިމަނާފައިވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް ؛ ކުދި ވިޔަފާރިތަކަށް ލުއިދިނުމަށް
ޓަކައި ޖީ.އެސް.ޓީ ރަޖިސްޓްރޭޝަން ތްރެޝްހޯލްޑް އެއް މިލިއަނުން 1.5 މިލިއަން ރުފިޔާއަށް މިހާރު އެ ވަނީ
ބަދަލުކުރެވިފައި. ޕަބްލިކް ސެކްޓަރ އިންވެސްޓްމަންޓް ޕުރޮގުރާމުތަކަށް 8.2 ބިލިއަން ރުފިޔާ ބަޖެޓުގައި ހިމެނިފައިވޭ.
މިއާއެކު ޕުރޮޖެކްޓުތައް ހުއްޓުމެއް ނެތި ކުރިއަށްދާނެ ކަމަށް ލަފާކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ ދަރަނިތައް
ދައްކަންޖެހުމާއި، މެދުއިރުމަތީގެ ހަނގުރާމައިގެ ސަބަބުން ދާއިރާގެ ގިނަ މަސައްކަތްތައް މަޑުޖެހިފައި ވީ ނަމަވެސް، މި
ފެށޭ އަހަރުގެ ބަޖެޓާ އެކު ރަނގަޅުވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑު އުއްމީދުކުރަން. ދާއިރާގެ ކާށިދޫގައި ފުޓްސަލް ދަނޑަކާއި
ފިޒިއޮތެރަޕީ ޚިދުމަތް ފެށިގެން ގޮސްފައިވާ އިރު، ގާފަރުގައި ވަނީ އައުޓްޑޯ ޖިމަކާއި ލެބޯޓަރީއެއްގެ މަސައްކަތް
ނިމިފައި. ކުރިއަށްދާ ވަރަށް ގިނަ މަޝްރޫޢުތައް އެބަ ހުރި. މި ބަޖެޓާ އެކު ގާފަރު ބިންހިއްކުމާއި ބަނދަރުގެ
މަސައްކަތާއި ، ހެލްތު ސެންޓަރުގެ މަސައްކަތާއި ، ސްކޫލު ކުލާސްރޫމުގެ މަސައްކަތް ނިމޭނެ ކަމަށް ޔަގީންކުރެވޭ. އަދި
ކާށިދޫގެ ރިހެބް ސެންޓަރާއި، ބަނދަރާއި، ރެކްރިއޭޝަން ސެންޓަރާއި، ޕޮލިސް އިމާރާތާއި، ހެލްތް ސެންޓަރުގެ
އިމާރާތް ނިމޭނެ ކަމަށް ޔަގީންކުރެވޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މިހާރު ގައުމަށް ދިމާވެފައިވާ އެންމެ ބޮޑު އެއް
މައްސަލައަކީ ޑޮލަރު ލިބުމުގެ ދަތިކަން. ކުރީގެ ސަރުކާރުން ވާރުތަވެފައިވާ ބިޔަ ބޮޑު ލޯނުތައް ޑޮލަރުން ދައްކަން
ޖެހުމަކީ މިކަން ދިމާވާން ޖެހުނު އެއް ސަބަބު. އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނަށް ގެނެވިފައިވާ ހެޔޮ ބަދަލުތަކާ އެކު މި ކަން
މި ފެށޭ އަހަރު ރަނގަޅުވާނެ ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް އު އްމީދުކުރެވޭ. މިހާރު ވެސް ފުރާ މީހުންނަށް ދޭ ފަސް ސަތޭކަ
ޑޮލަރާއި، ބޭސްފަރުވާއަށް ދާ މީހުންނަށް އޮން ރިކުއެސްޓު ގައި އެއް ހާސް ޑޮލަރު ދެމުންދޭ. އިއްޒަތްތެރި ރައީސް؛ މި
ބަޖެޓުގައި ދާއިރާތަކުގެ މަސައްކަތްތައް ވަކިވަކިން ބަޔާންކޮށްފައި ނެތް ނަމަވެސް، މި ބަޖެޓުން ދާއިރާތަކަށް ބޭނުންވާ
ކަންކަން ހަމަޖެހިގެންދާނެކަމުގެ ޔަގީންކަން އަޅުގަނޑު އެބަ އޮތް. އަދި މި ބަޖެޓަށް އަޅުގަނޑު ފުރިހަމައަށް
ތާއިދުކުރަން. އަޅުގަނޑު ވާހަކަ ނިންމައިލާނީ މި ބަޖެޓާ އެކު އަޅުގަނޑުމެން ރާއްޖެއަށް މިއަށް ވުރެ ފާގަތި
ދުވަސްތަކަކަށް އެދި ދުޢާކުރަމުން. ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް.
35

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. މިހާހިސާބުން އަޅުގަނޑުމެން މި 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅަށްދާނީ.
އެނބުރި އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތަށް އަންނާނީ 11 ޖަހާއިރު. 11 ޖަހާއިރު އޮންނާނީ މިއަދުގެ މަސައްކަތުން ވޯޓަށް
އެހުމާ ހަމައަށް ގޮސްފައި ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން. ބަޖެޓު ބަހުސް ނިންމައިލަން އަޅުގަނޑު ގަސްތުކުރަނީ
މާދަމާ. އެހެންވީމާ، ބަޖެޓު ބަހުސްގައި ބައިވެރިވަޑައިގެން ތިއްބެވި ހުރިހާ ބޭފުޅުން ވެސް މާދަމާ ބަހުސްކުރުމަށް
މަޖިލީހުގެ ތަޅުމަށް ވަޑައިގެން ދެއްވުން އެއީ އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް އެދޭކަމެއް. އެ ވާހަކަ ދަންނަވައިލާފައި ދެން
އަޅުގަނޑުމެން މި ދަނީ 30 މިނެޓުގެ ހުސްވަގުތުކޮޅަށް. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް.
}ހުސްވަގުތުކޮޅު: 10:29 އިން 11:01 އަށް{
(ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ؛ މަޖިލީހުގެ ރައީސް ޢަބްދުއްރަޙީމް ޢަބްދުاله)
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
بسم هلا ال رحمن ال رحيم. މި ދަންފަޅީގެ މަސައްކަތް ފެށުނީ.
10. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އަޅުގަނޑު ހުސްވަގުތުކޮޅަށް މެދުކަނޑައިލަމުން ދެންނެވިން މި ދަންފަޅީގައި އޮންނާނީ މިއަދުގެ މަސައްކަތުން ވޯޓާ
ހަމައަށް ގޮސްފައި ހުރި ކަންކަމަށް ވޯޓަށް އެހުމޭ. އެހެންވީމާ، ވޯޓު ރަނގަބީލު ޖައްސަވައިދެއްވުމަށް އިދާރީ މޭޒުގައި
ދަންނަވަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) ވޯޓަށް ދަންނަވައިލާނަން. އިއްޒަތްތެރި ހުރިހާ މެންބަރުން ވެސް ކާޑުކޮޅުތައް
ޗެކުކޮށްލަދެއްވުން އެދެން. ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަސަން ވަޙީދު
ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 25 /2019 (އާމްދަނީން ޓެކުސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަ ށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު
ދިރާސާކޮށް، މުޅި މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ނިންމި ގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރެއްވުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި
މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން.
[ވޯޓުދެއްވުން]
36

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:
މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 67
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 65
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 65
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 33
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 67.
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 65. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް
ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 65.
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 33. އެހެންކަމުން، މި ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްވެއްޖެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން، ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ޤާނޫނު ނަންބަރު
10/2011 (މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކުސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލަށް ފޮނުވާފައިވާ ފުރަތަމަ
އިޞްލާޙު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމަށް
ފުރުޞަތުއަރުވަން.
ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
37

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ޤާނޫނު ނަންބަރު 10 /2011)މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކުސް ނެގުމުގެ
ޤާނޫނު(އަށް ހުށަހަޅާ އިޞްލާޙު. މި ބިލުގެ 63-1 މާއްދާގެ)ށ(އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން. އެއްވެސް
ފަރާތަކުން ޖީ.އެސް.ޓީ ދެއްކުމުން އެއްކިބާވުމުގެ މުޢާމަލާތެއް ހިންގައިފި ނަމަ ނުވަތަ އެފަދަ މުޢާމަލާތެއްގައި
ބައިވެރިވެއްޖެނަމަ، މި މާއްދާގެ ދަށުން އެކުލަވައިލާ އެންޓި-އޮވޮއިޑެންސް ރިވިއު ޕެނަލްގެ ލަފާގެ މަތީން އެ
މުޢާމަލާތެއް ހިންގާފައިނުވާ ކަމުގައި ނުވަތަ އެ މުޢާމަލާތުގައި ބައިވެރިވެފައިނުވާ ކަމުގައި ބަލައި، އެ މުޢާމަލާތަކީ
ޓެކުހުގެ ބޭނުމަށް ބަލައިގަނެވިދާނެ މުޢާމަލާތެއް ނޫން ކަމަށް ކަނޑައެޅުން ނުވަތަ ނުވަތަ ބާޠިލު މުޢާމަލާތެއް ކަމަށް
ބެލުމުގެ އިޚުތިޔާރު ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެ އިޞްލާޙަށް ތާއީދުކުރެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި ހުށަހެޅުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ އިޞްލާޙު ފާސްކުރެއްވާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.
[ވޯޓުދެއްވުން]
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:
ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް
ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް
މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 67
38

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 12
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 52
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 64
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 33
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސްނުވޭ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު ؛
67. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 12. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 52. ވަކި
ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛
64. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 33. އެހެންކަމުން، އެ އިޞްލާޙު ފާހެއްނުވި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު 10 /2011
(މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލަށް ފޮނުވާފައިވާ ދެވަނަ އިޞްލާޙު
ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން.
ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. ކުރީގައި ނަންގެވުނު ބިލުގެ 63-1 މާއްދާގެ (ރ)ގެ ފަހަތަށް އަންނަނަވިފަދައިން
އަކުރެއް އިތުރުކުރުން. (ބ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގައި އެހެން އޮތް ނަމަވެސް އެ މުޢާމަލާތަކުން ޓެކުހާ ގުޅޭ މަންފާއެއް
ލިބުނުކަމުގައި ވިޔަސް، އެ މުޢާމަލާތަކީ ވިޔަފާރީގެ ނުވަތަ އިގުތިސާދީ ސައްހަ ބޭނުމެއް ޓަކައި ހިންގާފައިވާ އަދި
އެކަށޭނަ ވިޔަފާރީގެ ހަގީގަތެއް އެކުލެވިގެންވާ މުޢާމަލާތެއްކަން އެ ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދީފި ނަމަ، އެ މުޢާމަލާތެއް މި
މާއްދާގެ ދަށުން ބާޠިލެއް ނުކުރެވޭނެއެވެ. ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
39

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެ އިޞްލާޙަށް ތާއީދުކުރެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި އިޞްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އެ އިޞްލާޙު ފާސްކުރެއްވުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.
[ވޯޓުދެއްވުން]
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:
ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް
ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް
މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 67
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 12
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 54
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 66
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 34
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސްނުވޭ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
40

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ ދަންނަވައިލާނަން. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި
މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 67. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 12. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި
މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 54. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި
މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 66. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 34. އެހެންކަމުން، މި އިޞްލާޙު ފާހެއްނުވި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކޮލަމާފުށi ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު
10/2011 (މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމުގެ ބިލަށް ފޮނުއްވާފައިވާ
ތިންވަނަ އިޞްލާޙު ހުށަހަޅުއްވައިދެއްވުމަށް ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމަށް
ފުރުޞަތު އަރުވަން.
ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މި ބިލުގެ 63-1 މާއްދާގެ (ޅ)ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވިފަދައިން އަކުރެއް
އިތުރުކުރުން. މި މާއްދާގެ (ށ)ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެންޓި-އެވޮއިޑެންސް ރިވިއު ޕެނަލް އެކުލެވިގެންވަނީ ކޮމިޝަނަރ
ޖެނެރަލް ކަނޑައަޅާ މީރާގެ އިސް އޮފިޝަލުންނާއި އަދި ޓެކްސް ގާނޫނީ ދާއިރާގެ ތަޖުރިބާކާރުންގެ މައްޗަށެވެ. އަދި މި
ޕެނަލް އެކުލަވައިލުމާއި މަސައްކަތް ހިނގާނެ އުސޫލު މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުން ބަޔާންކުރަންވާނެއެ ވެ.
ޝުކުރިއްޔާ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެ އިޞްލާޙަށް ތާއީދުކުރެއްވުމަށް ފުރުޞަތުއަރުވަން. އާދެ! ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރި އިބްރާހީމް ނާޒިލަށް އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވަން.
ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް ވާހަކަދެއްކެވުން:
އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ އެ އިޞްލާޙަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
41

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. އެ އިޞްލާޙު ފާސްކުރެއްވުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.
[ވޯޓުދެއްވުން]
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:
ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް
ތާއީދުކުރެއްވި މެންބަރު: ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް
މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 67
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 11
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 53
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 64
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 33
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސްނުވޭ
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ އެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛
67. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 11. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 53. ވަކި
ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 64.
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 33. އެހެންކަމުން، އެ އިޞްލާޙު ފާހެއްނުވި.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
42

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު
10/2011 (މުދަލާއި ޚިދުމަތުގެ އަގުން ޓެކްސް ނެގުމުގެ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކޮށް މުޅި
މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީން ނިންމި ގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރެއްވުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް
ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.
[ވޯޓުދެއްވުން]
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:
ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ކޮލަމާފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމްދީދީ
މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 67
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 66
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 66
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 34
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 67.
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 66. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް
ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ވެސް ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 66.
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 34. އެހެންކަމުން، މި ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްވެއްޖެ.
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
43

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ފުނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު މަމްދްޫޙ ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ ގާނޫނު ނަންބަރު
3/2010 (ޓެކްސް ނެގުމާ ބެހޭ އިދާރީ ޤާނޫނު)އަށް އިޞްލާޙުގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކޮށް އިޤުތިޞާދީ ކޮމިޓީން ނިންމި
ގޮތަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރެއްވުމާ މެދު އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް
ވޯޓުދެއްވުން އެދެން.
[ވޯޓުދެއްވުން]
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ:
ހުށަހެޅުއްވި މެންބަރު: ފުނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު މަމްދްޫޙ
މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު: 93
ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 67
ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 54
ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދިން މެންބަރުންގެ އަދަދު: 12
ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 00
ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި މެންބަރުންގެ އަދަދު: 66
ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު: 34
ވޯޓުގެ ނަތީޖާ: ފާސް
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެންމެ ނެގުނު ވޯޓުގެ ނަތީޖާ ދަންނަވައިލާނަން. މަޖިލީހުގެ ޖުމުލަ މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 93. ހާޒިރުވެ ތިބި
މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 67. ފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 54. ނުފެންނަ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި
މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 12. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދޭން ބޭނުންނުވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވި މެންބަރަކު ނެތް. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި
މެންބަރުންގެ އަދަދު؛ 66. ފާސްވުމަށް ބޭނުންވާ އަދަދު؛ 34. އެހެންކަމުން، މި ބިލު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން
ފާސްވެއްޖެ.
44

2026 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 18 ވަނަ ޖަލްސާ 17 ނޮވެންބަރު 2026
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
އާދެ! އަޅުގަނޑުމެންގެ މި މަލްޓި-ޕާޓީ ޑިމޮކްރަސީ އައިފަހުން މި ހިނގަމުންދާ ވެރިކަމަށް ބަލާ އިރު މިއަދަކީ
ޕީ.އެން.ސީގެ ސަރުކާރު އުފެދުނުތާ ތިން އަހަރު ފުރިގެންދާ އުފާވެރި ދުވަސް. އެހެންވީމާ، ދުވަހުގެ މުނާސަބަތުގައި މި
މަޖިލީހުގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ޕީ.އެން.ސީގެ ލޮބުވެތި ހުރިހާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ދުވަހުގެ ތަހުނިޔާ
އަރިސްކުރަން. އަދި ހަމައެއާއެކީގައި ޕީ.އެން.ސީގެ ރައީސް، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޑރ. މުޙައްމަދު މުޢިއްޒަށް ވެސް މި
އުފާވެރި މުނާސަބަތުގެ ހެޔޮއެދުމާއި ތަހުނިޔާ އަރިސްކުރަން.
ނިންމުން
ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:
ދެން މަޖިލީހުގެ ޖަލްސާއެއް އޮންނާނީ 18 އޮކްޓޫބަރު 2026 (18 ނޮވެންބަރު 2026)ވާ ބުދަ ދުވަހުގެ ހެނދުނު
9:00ގައި.
والحمد هل ر ب العالمين މަޖިލިސް ނިމުނީ.
____
45

17.November.2026 11:06:57

Voting Mode Open

VOTE

Gaanoon no. 25/2019 Aamdhaneen tax negumuge gaanoon ah islaah genaumuge bill faaskurumah

Result

Present	76
Eligible to vote	75
Yes	65
No	0
Abstain	0
Voted	65
Not Voted	10

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Not Present
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Not Present
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	Yes
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	Yes
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	Yes
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Not Present
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	Yes
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	Yes
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Not Voted
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	Yes
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	Yes
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Not Present
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	Yes
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	Yes
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	Yes
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	Yes
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	Yes
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	Yes
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	Yes
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	Yes
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Not Voted
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	Yes
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	Yes
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	Yes
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	Yes
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	Not Present
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	Yes
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Not Present
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	Yes
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	Yes
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	Yes
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Voted
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	Yes
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Present
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	Yes
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Not Voted
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	Yes
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	Yes
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Voted
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	Not Voted
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	Yes
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Yes
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Not Present
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	Yes
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	Yes
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	Yes
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	Not Present
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	Yes
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	Yes
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Voted
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Yes
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	Yes
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	Yes
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Not Present
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Yes

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	Yes
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Voted
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	Yes
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	Yes
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	Yes
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	Yes
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Not Voted
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	Yes
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	Yes
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	Yes
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Yes
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	Yes
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	Yes
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	Yes
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	Yes
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	Yes
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	Yes
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	Not Voted
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	Yes
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	Yes
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	Yes
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	Yes
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	Yes
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	Yes
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	Yes
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	Yes
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	Yes
90	Abdulla Sodig (MDP)	Hithadhoo Uthuru	Yes
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Not Present
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	Yes
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	Yes

17.November.2026 11:09:49

Voting Mode Open

VOTE

Gaanoon no. 10/2011 Mudhalaai khidhumathuge agun tax negumuge gaanoon ah islaah genaumuge bill_MP Mohamed Ibrahim ge hushahelhuvvun 1 faaskurumah

Result

Present	76
Eligible to vote	75
Yes	12
No	52
Abstain	0
Voted	64
Not Voted	11

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Not Present
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Not Present
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	Yes
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	No
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	No
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Not Present
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	No
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	Yes
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Not Voted
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	No
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	No
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Not Present
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	No
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	No
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	No
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	No
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	No
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	No
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	No
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	No
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Not Voted
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	Yes
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	No
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	Yes
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	No
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	Not Present
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	No
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Not Present
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	No
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	No
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	No
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Voted
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	Not Voted
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Present
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	No
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Not Voted
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	No
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	No
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Voted
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	Not Voted
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	No
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Yes
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Not Present
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	No
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	No
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	No
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	Not Present
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	No
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	No
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Voted
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Yes
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	No
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	No
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Not Present
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Yes

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	No
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Voted
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	No
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	No
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	No
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	No
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Not Voted
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	Yes
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	No
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	No
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Yes
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	No
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	No
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	No
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	No
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	No
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	No
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	No
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	No
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	No
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	No
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	No
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	No
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	No
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	No
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	No
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	Yes
90	Abdulla Sodig (MDP)	Hithadhoo Uthuru	Yes
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Not Present
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	Yes
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	Not Voted

17.November.2026 11:12:40

Voting Mode Open

VOTE

Gaanoon no. 10/2011 Mudhalaai khidhumathuge agun tax negumuge gaanoon ah islaah genaumuge bill_MP Mohamed Ibrahim ge hushahelhuvvun 2 faaskurumah

Result

Present	76
Eligible to vote	75
Yes	12
No	54
Abstain	0
Voted	66
Not Voted	9

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Not Present
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Not Present
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	Yes
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	No
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	No
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Not Present
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	No
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	Yes
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Not Voted
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	No
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	No
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Not Present
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	No
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	No
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	No
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	No
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	No
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	No
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	No
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	No
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Not Voted
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	Yes
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	No
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	Yes
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	No
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	Not Present
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	No
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Not Present
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	No
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	No
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	No
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Voted
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	No
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Present
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	No
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Not Voted
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	No
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	No
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Voted
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	Not Voted
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	No
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Yes
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Not Present
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	No
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	No
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	No
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	Not Present
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	No
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	No
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Voted
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Yes
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	No
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	No
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Not Present
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Yes

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	No
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Voted
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	No
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	No
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	No
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	No
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Not Voted
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	No
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	No
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	No
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Yes
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	No
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	No
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	No
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	No
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	No
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	No
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	No
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	No
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	No
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	No
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	No
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	No
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	No
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	No
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	No
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	Yes
90	Abdulla Sodig (MDP)	Hithadhoo Uthuru	Yes
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Not Present
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	Yes
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	Yes

17.November.2026 11:15:37

Voting Mode Open

VOTE

Gaanoon no. 10/2011 Mudhalaai khidhumathuge agun tax negumuge gaanoon ah islaah genaumuge bill_MP Mohamed Ibrahim ge hushahelhuvvun 3 faaskurumah

Result

Present	76
Eligible to vote	75
Yes	11
No	53
Abstain	0
Voted	64
Not Voted	11

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Not Present
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Not Present
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	Yes
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	No
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	No
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Not Present
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	No
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	Yes
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Not Voted
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	No
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	No
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Not Present
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	No
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	No
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	No
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	No
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	No
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	No
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	No
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	No
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Not Voted
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	Yes
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	No
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	Yes
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	No
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	Not Present
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	No
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Not Present
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	No
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	No
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	No
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Voted
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	No
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Present
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	No
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Not Voted
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	No
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	No
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Voted
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	Not Voted
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	No
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Not Voted
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Not Present
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	No
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	No
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	No
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	Not Present
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	No
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	No
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Voted
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Yes
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	No
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	No
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Not Present
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Yes

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	No
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Voted
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	Not Voted
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	No
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	No
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	No
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Not Voted
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	No
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	No
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	No
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Yes
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	No
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	No
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	No
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	No
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	No
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	No
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	No
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	No
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	No
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	No
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	No
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	No
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	No
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	No
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	No
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	Yes
90	Abdulla Sodig (MDP)	Hithadhoo Uthuru	Yes
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Not Present
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	Yes
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	Yes

17.November.2026 11:17:34

Voting Mode Open

VOTE

Gaanoon no. 10/2011 Mudhalaai khidhumathuge agun tax negumuge gaanoon ah islaah genaumuge bill faaskurumah

Result

Present	76
Eligible to vote	75
Yes	66
No	0
Abstain	0
Voted	66
Not Voted	9

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Not Present
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Not Present
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	Yes
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	Yes
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	Yes
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Not Present
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	Yes
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	Yes
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Not Voted
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	Yes
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	Yes
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Not Present
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	Yes
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	Yes
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	Yes
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	Yes
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	Yes
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	Yes
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	Yes
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	Yes
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Not Voted
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	Yes
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	Yes
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	Yes
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	Yes
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	Not Present
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	Yes
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Not Present
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	Yes
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	Yes
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	Yes
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Voted
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	Yes
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Present
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	Yes
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Not Voted
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	Yes
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	Yes
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Voted
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	Not Voted
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	Yes
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	Yes
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Not Present
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	Yes
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	Yes
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	Yes
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	Not Present
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	Yes
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	Yes
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Voted
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	Yes
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	Yes
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	Yes
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Not Present
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	Yes

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	Yes
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Voted
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	Yes
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	Yes
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	Yes
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	Yes
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Not Voted
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	Yes
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	Yes
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	Yes
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	Yes
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	Yes
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	Yes
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	Yes
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	Yes
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	Yes
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	Yes
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	Yes
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	Yes
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	Yes
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	Yes
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	Yes
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	Yes
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	Yes
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	Yes
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	Yes
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	Yes
90	Abdulla Sodig (MDP)	Hithadhoo Uthuru	Yes
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Not Present
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	Yes
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	Yes

17.November.2026 11:19:18

Voting Mode Open

VOTE

Gaanoon no. 3/2010 Tax negumaa behey idhaaree gaanoon ah islaah genaumuge bill faaskurumah

Result

Present	76
Eligible to vote	75
Yes	54
No	12
Abstain	0
Voted	66
Not Voted	9

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
00	Speaker		No voting right
01	Hussain Shareef (PNC)	Hulhumale' Uthuru	Not Present
02	Abdulla Shazeem (PNC)	Hulhumale' Medhu	Not Present
03	Dr.Ahmed Shamheed (MDP)	Hulhumale' Dhekunu	No
04	Ahmed Aifan (PNC)	Henveyru Uthuru	Yes
05	Hussain Nasih (PNC)	Medhu Henveyru	Yes
06	Hussain Imran Latheef (PNC)	Henveyru Dhekunu	Not Present
07	Ali Ibrahim (PNC)	Henveyru Hulhangu	Yes
08	Mohamed Ibrahim (MDP)	Galolhu Uthuru	No
09	Meekail Ahmed Nasym (MDP)	Galolhu Dhekunu	Not Voted
10	Ibrahim Muhammad (PNC)	Mahchangolhi Uthuru	Yes
11	Ahmed Xamyr (PNC)	Mahchangolhi Medhu	Yes
12	Musthafa Hussain (PNC)	Mahchangolhi Dhekunu	Not Present
13	Mohamed Nazim (MNP)	Maafannu Uthuru	Not Present
14	Asma Rasheed (PNC)	Maafannu Medhu	Yes
15	Abdulla Rifau (PNC)	Maafannu Dhekunu	Yes
16	Mohamed Musthafa Ibrahim (PNC)	Maafannu Hulhangu	Yes
17	Mohamed Ismail (PNC)	Villimale'	Yes
18	Ali Moosa (PNC)	Hoarafushi	Yes
19	Ahmed Naseer (PNC)	Ihavandhoo	Yes
20	Ibrahim Shujau (PNC)	Baarashu	Yes
21	Abdul Latheef Mohamed (PNC)	Dhidhdhoo	Yes
22	Abdulla Shareef (PNC)	Kelaa	Not Voted
23	Abdul Gafoor Moosa (MDP)	Hanimaadhoo	No
24	Mohamed Rasheed (PNC)	Nolhivaram	Yes
25	Hussain Ziyad (MDP)	Vaikaradhoo	No
26	Mohamed Dawoodh (PNC)	Kulhudhuffushi Uthuru	Yes
27	Faruhath Mohamed (PNC)	Kulhudhuffushi Dhekunu	Not Present
28	Adam Shafeeq (PNC)	Makunudhoo	Yes
29	Ameen Faisal (MDP)	Kanditheemu	Not Present
30	Hassan Mufeed Abdul Gadir (PNC)	Milandhoo	Yes
31	Mohamed Ibrahim (PNC)	Komandoo	Yes
32	Mohamed Mamdooh (PNC)	Funadhoo	Yes
33	Mohamed Afoo Hamid (PNC)	Kendhikulhudhoo	Not Voted
34	Husnee Mubarik (PNC)	Manadhoo	Yes
35	Mohamed Abbas (MDA)	Velidhoo	Not Present
36	Abdul Sattar Mohamed (PNC)	Holhudhoo	Yes
37	Abdul Latheef Abdul Rahman (PNC)	Alifushi	Not Voted
38	Ibrahim Shifaz (PNC)	Ungoofaaru	Not Present
39	Mohamed Ali (PNC)	Dhuvaafaru	Yes
40	Ibrahim Falah (PNC)	Inguraidhoo	Yes
41	Ahmed Zahir (PNC)	Maduvvari	Not Voted
42	Abdul Hannan Aboobakuru (IND)	Thulhaadhoo	Not Voted
43	Ahmed Saleem (PNC)	Eydhafushi	Yes
44	Mauroof Zakir (MDP)	Kendhoo	No
45	Mohamed Siruhaan (PNC)	Hithaadhoo	Not Present
46	Mohamed Abdul Rahman (PNC)	Hinnavaru	Not Present
47	Yaaseen Abdulla (PNC)	Naifaru	Yes
48	Mohamed Shamin Habeeb (PNC)	Kurendhoo	Yes
49	Munthazim Ibrahim (PNC)	Kaashidhoo	Yes
50	Ibrahim Naseem (PNC)	Thulusdhoo	Not Present
51	Hussain Riza Adam (PNC)	Maafushi	Yes
52	Dr.Anara Naeem (PNC)	Huraa	Yes
53	Hassan Zareer (PNC)	Mathiveri	Not Voted
54	Hussain Sameer (MDP)	Thoddoo	No
55	Qasim Ibrahim (JP)	Maamigili	Not Present
56	Ahmed Thariq (PNC)	Mahibadhoo	Yes
57	Abdulla Rasheed (PNC)	Dhangethi	Yes
58	Adam Zahir (PNC)	Felidhoo	Not Present
59	Mohamed Niushad (MDP)	Keyodhoo	No

Individual Results

ID	*Name*	*Constituency*	*Result*
60	Ahmed Nazim (PNC)	Dhiggaru	Yes
61	Ibrahim Naufal (PNC)	Mulaku	Not Voted
62	Ahmed Aslam (PNC)	Bilehdhoo	Yes
63	Fathimath Sauda (PNC)	Nilandhoo	Yes
64	Ahmed Siyam Mohamed (MDA)	Meedhoo	Not Present
65	Hussain Hameed (PNC)	Kudahuvadhoo	Yes
66	Hassan Waheed (PNC)	Vilufushi	Yes
67	Ahmed Riyaz (PNC)	Thimarafushi	Not Voted
68	Ali Ashrag (PNC)	Kinbidhoo	Yes
69	Hanan Mohamed Rasheed (PNC)	Guraidhoo	Yes
70	Ismail Shafeeu (PNC)	Isdhoo	Not Present
71	Yoosuf Nasheed (PNC)	Gamu	Yes
73	Ahmed Shakir (MDP)	Maavashu	No
74	Azim Abdul Azeez (PNC)	Vilingili	Yes
75	Mohamed Fazeel (PNC)	Dhaandhoo	Yes
76	Asadhulla Shihab (PNC)	Gemanafushi	Yes
77	Ibrahim Didi (PNC)	Kolamaafushi	Yes
78	Saudulla Hilmy (PNC)	Thinadhoo Uthuru	Yes
79	Mohamed Alsan Ahmed (PNC)	Thinadhoo Dhekunu	Yes
80	Mohamed Shameez (PNC)	Madaveli	Yes
81	Ashraf Rasheed (PNC)	Faresmaathodaa	Yes
82	Mohamed Ali (PNC)	Gadhdhoo	Yes
83	Hamad Abdulla (PNC)	Fuvahmulah Uthuru	Yes
84	Ali Fazad (PNC)	Fuvahmulah Medhu	Yes
85	Ibrahim Hussain (PNC)	Fuvahmulah Dhekunu	Yes
86	Mohamed Shahid (PNC)	Hulhudhoo	Yes
87	Ismail Nizar (PNC)	Feydhoo Uthuru	Yes
88	Ibrahim Didi (PNC)	Feydhoo Dhekunu	Yes
89	Ahmed Didi (MDP)	Maradhoo	No
90	Abdulla Sodig (MDP)	Hithadhoo Uthuru	No
91	Ahmed Azaan Marzooq (PNC)	Hithadhoo Medhu	Not Present
92	Ibrahim Nazil (MDP)	Hithadhoo Dhekunu	No
93	AbdulRahman (IND)	AdduMeedhoo	No